

UTJECAJ TURIZMA NA RAST I RAZVOJ NOVOG VINODOLSKOG S POSEBNIM OSVRTOM NA UPRAVLJANJE PLAŽAMA

Crnković, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:873055>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Ivona Crnković

**UTJECAJ TURIZMA NA RAST I RAZVOJ NOVOG
VINODOLSKOG S POSEBNIM OSVRTOM NA
UPRAVLJANJE PLAŽAMA**

Karlovac, 2019

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Preddiplomski stručni studij Ugostiteljstva

Ivona Crnković

**UTJECAJ TURIZMA NA RAST I RAZVOJ NOVOG
VINODOLSKOG S POSEBNIM OSVRTOM NA
UPRAVLJANJE PLAŽAMA**

Kolegij: Turizam i okoliš
Mentor: dr.sc. Draženka Birkić, predavač
Matični broj studenta: 0618613037

Karlovac, rujan 2019.

SAŽETAK

Turizam ima veliki utjecaj na turističku destinaciju u pogledu rasta i razvoja. Postoje pozitivni i negativni učinci utjecaja turizma na određeni prostor.

Plaže kao visoko vrijedan resurs i najčešće osnovni turistički proizvod temelj su konkurentske prednosti i generator prihoda unutar destinacije. Poznato je kako turisti odabiru priobalne destinacije zbog sunca i mora što je najčešći motiv dolaska, a govori koliko su plaže ključan resurs i faktor privlačnosti.

Odgovor na povećanu potražnju izazov je destinacijama s plažama kao resursom u pogledu prihvatnog kapaciteta, ekoloških, rekreacijskih, socijalnih i drugih ograničenja.

U ovome radu promatrat će se grad Novi Vinodolski, njegova problematika, način na koji se suprotstavlja negativnom utjecaju masovnog sezonskog turizma, te će se posebno analizirati upravljanje plažama kao osnovnog turističkog proizvoda grada Novog Vinodolskog kroz prizmu održivog turističkog razvoja.

Ključne riječi: grad Novi Vinodolski, održivi turistički razvoj, upravljanje plažama

ABSTRACT

Tourism has a great influence on a tourist destination in terms of its growth and development. Still, there are both positive and negative impacts of tourism on a certain location.

Beaches, as a highly valuable resource and the main tourist product, are the basis of competitive advantage and the main source of income within a certain destination. We all know that tourists choose coastal areas because of the sun and the sea, which also shows how important beaches are when it comes to attractiveness of a certain destination.

The solution to an increasing demand is a challenge for beaches in terms of reception capacity, environmental, recreational, societal and other constraints.

In this paper we will take a closer look on the city of Novi Vinodolski, its issues, the way it deals with a negative influence of massive seasonal tourism, with special focus on beach management as the main tourist product of Novi Vinodolski through a lens of sustainable tourism development.

Keywords: city of Novi Vinodolski, sustainable tourism development, beach management

SADRŽAJ

1. UVOD	6
1.1. Predmet i cilj rada.....	6
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	6
1.3. Struktura rada	6
2. UTJECAJ TURIZMA.....	8
2.1. Utjecaj turizma na promjene u okolišu turističke destinacije.....	8
2.2. Utjecaj turizma na promjene u gospodarstvu	10
2.3. Utjecaj turizma na sociokulturne interakcije.....	12
3. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA.....	14
3.1. Teorija održivog razvoja turizma	15
3.2. Načela održivog razvoja turizma.....	16
3.2.1. Ekonomska održivost	16
3.2.2. Ekološka održivost	17
3.2.3. Sociokulturna održivost.....	17
3.2.4. Tehnološka održivost.....	17
4. OPĆA OBILJEŽJA GRADA NOVI VINODOLSKI	20
4.1. Geografski položaj grada Novog Vinodolskog	20
4.2. Prometna povezanost grada Novog Vinodolskog	21
4.3. Prirodni resursi grada Novog Vinodolskog.....	22
4.4. Društveni resursi grada Novog Vinodolskog	23
5. PRIHVATNI KAPACITETI U TURIZMU.....	26
5.1. Stanovništvo	29
5.2. Stambena, turistička i investicijska izgradnja	30
5.3. Turistička kretanja	36
6. UPRAVLJANJE PLAŽAMA NOVI VINODOLSKI	39
6.1. Plaže Novog Vinodolskog.....	41
6.1.1. Upravljanje plažama Novog Vinodolskog na primjeru plaže na Bribirskoj obali	45
7. ZAKLJUČAK.....	51
POPIS KORIŠTENE LITERATURE	52
POPIS ILUSTRACIJA	56

1. UVOD

Tema je ovog završnog rada „Utjecaj turizma na rast i razvoj Novog Vinodolskog s posebnim osvrtom na upravljanje plažama“.

Uvod se sastoji od tri dijela: predmeta i cilja rada, korištenja izvora podataka i metoda prikupljanja podataka te strukture rada.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet razmatranja i istraživanja rada je analizirati utjecaj turizma na rast i razvoj grada Novog Vinodolskog s posebnim osvrtom na upravljanje plažama. Cilj rada je pobliže objasniti pozitivni i negativni utjecaj turizma na određeni prostor. U ovome radu analizirati će se osnovne prirodne, društvene i geografske karakteristike grada Novi Vinodolski. Istražit će se kako se grad Novi Vinodolski suprotstavlja negativnom utjecaju masovnog, sezonskog turizma i kao takvog neodrživom turizmu. Posebno će se analizirati upravljanje plažama s ciljem povećanja kvalitete i održivosti samog turističkog proizvoda Novog Vinodolskog čiju srž predstavljaju plaže, koje su ekološki veoma osjetljive.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Podaci na temelju kojih je izrađen ovaj rad su sekundarni, prikupljeni proučavanjem i analiziranjem stručnih knjiga, znanstvenih radova i članaka koji se bave samom tematikom rada, kontaktiranjem Turističke zajednice grada Novi Vinodolski te istraživanjem internet stranica. Korištene metode prilikom izrade rada su: metoda analize, sinteze, deskriptivna metoda, komparativna metoda i klasifikacija.

1.3. Struktura rada

Završni rad sadrži glavne dijelove rada od naslova rada, uvoda, razrade teme do zaključka, popisa korištene literature i popisa ilustracija. Rad se sastoji od sedam glavnih, međusobno povezanih cjelina. Prvo poglavlje je uvod gdje se predočava problematika, ciljevi koji se nastoje postići, izvori podataka i metode prikupljanja te struktura rada. Drugi dio predstavlja utjecaj turizma na promjene u okolišu turističke destinacije, promjene u gospodarstvu i na sociokulturne interakcije. U trećem poglavlju govori se o održivom razvoju turizma kroz teoriju održivog razvoja turizma, načela te ekonomsku, ekološku, sociokulturnu i tehnološku održivost. Četvrto poglavlje opisuje opća obilježja grada Novi Vinodolski, opisuju se geografski položaj, prirodni i društveni resursi grada. U petom poglavlju obrađeni su prihvatni kapaciteti te u nastavku izdvojeni i opisani uz statističke podatke stambena, turistička i investicijska izgradnja te turistička kretanja grada Novog

Vinodolskog. U šestom poglavlju riječ je o upravljanju plažama grada Novog Vinodolskog. Nabrojane su plaže grada, prikazana je njihova SWOT analiza te je prikazan primjer upravljanja plažama, uređenje plaže na Bribirskoj obali. Zadnje poglavlje je zaključak nakon kojega dolaze popis literature i ilustracija.

2. UTJECAJ TURIZMA

Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji (UNWTO, 1999.) turizam (engl. tourism) sadrži aktivnosti osobnog putovanja i boravka turista u mjestima van njihovog uobičajenog okruženja, mjesta domicila, a ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga. Turizam je sve zastupljenija aktivnost u svijetu o čemu nam govore brojke i njegov utjecaj na okoliš, gospodarstvo i sociokulturne interakcije.

Turizam u Novom Vinodolskom ima tradiciju staru više od 110 godina¹, upravo je razvoj turizma najzaslužniji za to što su ljudi ostali živjeti na tom području. Tako se smanjila migracija i povećao broj stanovnika te u drugoj polovici 20. stoljeća turizam bilježi snažan uspon.²

2.1. Utjecaj turizma na promjene u okolišu turističke destinacije

Turiste u turističku destinaciju privlače određena obilježja i resursi (prirodni i društveni) neke turističke destinacije što pridonosi razvoju turizma na tome prostoru.

Pod kvalitetnim prostorom u turizmu treba podrazumijevati prostor (krajolik) s jednim ili više prirodnih i (ili) antropogenih turističkih resursa, odnosno atrakcija visokog stupnja privlačnosti. Stupanj privlačnosti nekog prostora, odnosno kvaliteta tog prostora jedan je od temeljnih ili osnovnih faktora privlačenja turista, razvoja turizma i njegovog opstanka.³

Turizam i okoliš su u međusobnoj interakciji. Razvoj turizma određene turističke destinacije može imati štetan utjecaj na okoliš, a štetnim utjecajem na okoliš se smanjuje kvaliteta i kvantiteta prirodnih i kulturnih resursa što automatski ima negativan utjecaj na rast i razvoj turizma turističke destinacije. Na promjene u okolišu utječe izravan i neizravan kontakt i djelovanje turista. Turističke destinacije posebno su ugrožene masovnim turizmom (degradacija i estetska degradacija prostora, onečišćenje prostora, trošenje prostora, nestanak ili uništenje brojnih biljnih i životinjskih vrsta), pretjeranom urbanizacijom, nekontroliranom gradnjom i apartmanizacijom. Gradnjom na samome resursu povećana je atraktivnost objekta turističke ponude, ali samim time umanjena vrijednost prirodnog resursa i njezina atraktivnost. Transformiranjem prostora može se postići i niz pozitivnih efekata kao što su razvijanje ekološke svijesti, obnavljanje i restauracija kulturno-povijesnih objekata, te pojava manifestacija. Onečišćenje vode, zraka,

¹ 2019. godine Novi Vinodolski slavi 140 godina turizma

² Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004., Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić, Crikvenica, 2004., str. 66.

³ Bilen, Miljenko: Turizam i okoliš, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2016., str. 17.

buka, zagađenost prostora, prenapučenost plaža i prometnica i ostali negativni ekološki učinci se pojavljuju kod nekontrolirana i neplanirana razvoja turizma.

Iako je gospodarski razvoj važan, nužno je poštivati lokalne prostorne mogućnosti, očuvati prirodne i izgrađene atraktivnosti koji su faktor turističke privlačnosti, kontrolirati razvoj turizma kroz aktivno planiranje, analiziranjem stanja resursa, prostornim uređenjem i praćenjem turističkih trendova.

Na području grada Novog Vinodolskog postoji razvojni potencijal za razne tipove turizma zahvaljujući prirodnim atrakcijama, bogatoj flori i fauni, zdravoj klimi, suncu i moru. Briga turista za očuvanje okoliša je evidentna kao i njihova preferencija prema boravku u očuvanom okolišu, jer kada euroljani biraju destinacije svojih putovanja očuvana priroda i ugodna klima su dva ključna faktora pri odabiru destinacije.⁴

Razvojem turizma na toj destinaciji grad se susreće sa nizom problema koji utječu na kvalitetu života lokalnog stanovništva kao i na kvalitetu i kvantitetu prirodnih i kulturnih resursa. Sve češća su pojavljivanja „divljih“ odlagališta otpada u prirodi, ljeti je najizraženiji problem gospodarenja otpadom. Prisutno je zagađenje i onečišćenje mora od strane stanovništva, turizma, gospodarskih sadržaja i pomorskog prometa. Visoka je opterećenost plažnih prostora, stoga svijest o potrebi uređenja plaža jača i radi se na projektima uređenja plaža i obale. U slivu Žrnovnice⁵ prolazi dionica Jadranske magistrale i ostale prometnice, u vrijeme većih frekvencija prometa, za turističke sezone, postoji povećana opasnost od zagađenja ovog izvorišta. Problem su i postojeća naselja koja nemaju adekvatnu kanalizacijsku mrežu.

Mjestimično je narušena estetika prostora, uslijed nepoštivanja, mahom od strane privatnog sektora, u prostornim planovima propisanih urbanističkih i pravila građenja, te uređenje prostora (npr. izgrađenost parcele, katnost, volumen, elementi oblikovanja zgrada.), ali i uslijed ad hoc rješenja javnog sektora, neporopisivanja standarda komunalne opreme, nebrizi i neodržavanju javnih površina, a prije svega plaža, te ne-sankcioniranjima društveno neodgovornog i nepoželjnog ponašanja. Određeni napušteni i/ili zapušteni

⁴ Službena stranica grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog, <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> str. 100. (22.8.2019.)

⁵ Rijeka čiji se sliv izvora nalazi na području Novog Vinodolskog i koristi za vodoopskrbni sustav Novi Vinodolski – Crikvenica. Nema alternative tome izvoru i iz tog razloga ga je potrebno maksimalno zaštititi.

objekti i lokacije dodatno nagrđuju prostor (npr. hotel San Marino, zona bivšeg transporta Šumarije u luci u Novom Vinodolskom, zgrada „Kamensko“ u središtu Grižana.)⁶

2.2. Utjecaj turizma na promjene u gospodarstvu

Bit turističkog razvoja počiva na činjenici da se turizam ponajprije razvija zbog njegovih ekonomskih koristi koje u većoj ili manjoj mjeri pridonose razvoju gospodarstva.⁷

Turizam je vodeća gospodarska djelatnost što potvrđuje podatak kako se ta aktivnost ostvaruje u 10% svjetskog BDP-a i 6 % ukupnog izvoza. Svjetsko vijeće za putovanja i turizam (WTTC) predviđa da će turizam između 2005. i 2020. godine rasti za 4,5%.

Turizam je ključni sektor gospodarstva Europske unije koji otprilike generira 10% bruto domaćeg proizvoda EU-a, zapošljava gotovo milijardu stanovnika u 1,8 milijuna poduzeća (Eurostat, 2015). Gospodarska važnost međunarodnog turizma može se mjeriti promatranjem omjera prihoda od međunarodnog turizma u odnosu na BDP; to su podatci iz statistike platne bilance i uključuju poslovna i privatna putovanja. Omjer između prihoda od putovanja i BDP-a među državama članicama EU-a bio je 2014. najveći u Hrvatskoj (17,2%), Malti (14,4%) i Cipru (12,3%), čime se potvrđuje gospodarska važnost turizma u tim i sličnim državama (Eurostat, 2015). Broj zaposlenih u turizmu u Republici Hrvatskoj kreće se oko 100 000 stalno zaposlenih i u sezoni se u prosjeku u turizmu zapošljava između 40 000 do 60 000 radnika (DZS, 2015).⁸ Udjel turizma u ukupnom BDP-u Hrvatske u 2018. godini iznosi 19,6 posto, u odnosu na 2017. godinu nije se dogodila promjena u postotku. Proučavajući i uspoređujući udio turizma u ukupnom BDP-u 2015. (18,2%), 2016. (18,9%), 2017. (19,6%) i 2018. (19,6%) možemo zaključiti kako on iz godine u godinu raste.

Ekonomske koristi turizma koje se razlikuju od destinacije do destinacije, ogledaju se u rastu dohotka subjekata turističke ponude (pravnih i fizičkih osoba) po osnovi ostvarene turističke potrošnje, rastu javnih prihoda od sredstava prikupljenih po osnovi naplaćenih poreza i boravišnih pristojbi, rastu bruto domaćeg proizvoda, rastu prihoda od izvoza proizvoda i usluga putem turizma (bilježi se na računu tekućih transakcija platne bilance), rastu direktnog i indirektnog zapošljavanja te restrukturiranje tržišta rada (naročito regionalnog), rastu poduzetničke aktivnosti (malo i srednje poduzetništvo), rastu kapitalnih ulaganja (privatnih i javnih), kroz aktiviranje neprivrednih resursa (pretvaranje u turistički

⁶ Strategija razvoja turizma Crikveničko- vinodolske rivijere 2019. – 2029., http://www.tz-novi-vinodolski.hr/upload/Strategija%20razvoja%20turizma_Konacni%20izvjestaj_1.pdf str. 7. (22.8.2019.)

⁷ Birkić, D.: Održivi turistički razvoj priobalne destinacije, doktorska disertacija, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016. str. 28.

⁸ Ibidem

atraktivne resurse), osnaživanje regionalnog razvoja i interregionalne suradnje, poticanje općeg gospodarskog rasta i razvoja i rasta životnog standarda lokalnog stanovništva. Uz ekonomske koristi dolaze i ekonomske štete: oportunitetni troškovi (ukoliko se investira u turizam, ne investira se nigdje drugdje), potreba investiranja u infrastrukturu koja je potrebna samo u određeno vrijeme u godini, sezonalnost, rast vrijednosti nacionalne valute u vrijeme trajanja turističke sezone (sezonska aprecijacija), rast cijena proizvoda i usluga na turistički receptivnim područjima za vrijeme trajanja turističke sezone (sezonska inflacija), rast cijena nekretnina na turistički receptivnim područjima (kontinuirano), rast rashoda po osnovi uvoza proizvoda i usluga zbog turizma, prekomjerna gospodarska ovisnost o turizmu, niska stopa povrata na investicije, odljev sredstava iz destinacije zbog uvoza roba, odnosno plaćanja inozemne radne snage, rast društvenih troškova nastalih zbog razvoja turizma (npr. zbrinjavanje otpada, zagađenje) itd.

Pozitivne ekonomske koristi proizašle od razvoja turizma nužno trebaju biti veće od ekonomskih šteta i ponajprije usmjerene na interes lokalne zajednice turističke destinacije, a tek onda na druge interese.

Na području grada Novog Vinodolskog djeluje 206 obrtnika koji se između ostalih gospodarskih aktivnosti bave turizmom i ugostiteljstvom.

Nositelj razvoja gospodarstva kao najveći gospodarski subjekt je Trgovačko društvo Hoteli Novi d.o.o. Resort je kategorije s 5* sa smještajem u 75 hotelskih soba i apartmana, 336 luksuznih apartmana u vilama i bogate turističke ponude. Poduzeća su se našla u financijskim poteškoćama koja su se odrazila na Grad, komunalna društva u vlasništvu grada, lokalnu zajednicu i TZ Grada Novi Vinodolski. Brojni građani izgubili su ili strahuju od gubitka radnih mjesta, komunalna trgovačka društva i institucije ne uspijevaju naplatiti svoja potraživanja, a zbog navedenih problema izostale su i očekivane investicije. Poljoprivredni proizvođači (vinarije, stočari, pčelari, itd.) nemaju problema s plasmanom i prodajom svojih proizvoda koje većinom plasiraju na širem području Novog, pogotovo u vrijeme turističke sezone.⁹

U ljetnoj sezoni problem predstavljaju i velike gužve na prometnicama čiji bi problem trebala riješiti izgradnja zaobilaznice. Investicije su, zbog ljetnih gužvi, potrebne i za proširenje kapaciteta parkirališta, njihovo održavanje i dodatnu opremu. Rješavanjem

⁹ Službena stranica grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> str. 90. (22.8.2019.)

gužvi postići će se bolja prometna povezanost, povećati sigurnost u prometu i samim time pozitivno utjecati na gospodarski i društveni razvoj grada.

Razvoj turizma na ovome području privukao je i brojne investicije koje su se odrazile na povećanje ekonomskog stanja lokalne zajednice, povećanje se ogleda u zapošljavanju, boljem životnom standardu lokalnog stanovništva, razvoju novih djelatnosti, poboljšanju infrastrukture itd.

Nositelji razvoja Novog Vinodolskog već duže vrijeme nastoje svoj gospodarski razvoj divesificirati kako bi se u što većoj mjeri iskoristio pozitivan utjecaj turizma na ostale gospodarske sektore, ali i umanjila ovisnost o turizmu kojeg karakterizira izražena osjetljivost na brojne čimbenike.¹⁰

2.3. Utjecaj turizma na sociokulturne interakcije

Lokalno stanovništvo turističke destinacije i turisti međusobnim kontaktom šire svoje vidike, upoznaju druge kulture, gastronomiju, jezike, povijest, drugačije stilove života, navike, događa se susret različitih kultura, ideologija i vrijednosnih sustava. Sociokulturni utjecaji rezultat su njihova kontakta.

Sociokulturna obilježja priobalne turističke destinacije u turističkoj ponudi često su se smatrala samo usputnima, u posljednje vrijeme u mnogim priobalnim destinacijama uz prirodu postupno preuzimaju ulogu temeljne turističke ponude i na taj način izgrađuju dodatni „imidž“ koji prodaje cijelu destinaciju.¹¹ Lokalna zajednica time prepoznaje svoju materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu kao turistički resurs, vrijedno dobro kojega je potrebno očuvati. Razvoj turizma za turističku destinaciju sa aspekta sociokulturne interakcije povlači sa sobom pozitivne i negativne učinke. Pozitivni utjecaji doprinose učenju stranih jezika, jačanje lokalnog ponosa, postoji i teza kako turizam učvršćuje veze među ljudima, unapređuje mir i podiže moral stanovništva. Suradnja domicilnog stanovništva sa lokalnom samoupravom i destinacijskim menadžerskim strukturama u vidu planiranja, zajedničkog donošenja odluka pridonosi razvoju destinacije i jedan je od načina smanjenja negativnih utjecaja u vidu raznih problema kao onih nametanja strane kulture od strane posjetitelja, gubljenja identiteta, komercijalizacije vlastite kulture, porasta stope kriminala, pojačane eksploatacije kulturno-povijesnih resursa, te onih negativnih utjecaja nastalih međusobnom interakcijom domicilnog stanovništva sa turistima (konflikti,

¹⁰ Službena stranica grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog, <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> str. 85. (22.8.2019.)

¹¹ Birkić, D.: op.cit., str. 28.

izbjegavanja turističkih područja, ogorčenost zbog ekonomske nejednakosti, prenapuhanih cijena, promjene u percepciji sigurnosti...).

Kultura je dugo bila zanemarena u vidu razvoja na području Novog Vinodolskog, uviđajući važnost kulture za društveni i gospodarski razvoj obnavlja se postojeća kulturna i spomenička baština na području grada te se time stvaraju čvrsti temelji za društvene i ekonomske valorizacije kulture.

3. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA

Turizam i održivi razvoj su međusobno zavisne i uvjetovane varijable.

Održivi razvoj je pojam koji se često koristi u medijima, znanosti i društvu, usprkos tome i dalje je nepoznanica kako održivost primjeniti u praksi. Problematika vezana uz onečišćenje i zagađenje okoliša u današnje vrijeme je od globalnog značaja. Održivi razvoj prati zadovoljenje potreba sadašnjih ali i budućih generacija i primjenjuje se na sve oblike i vrste turizma.

Prema strategiji razvoja grada Novog Vinodolskog, grad Novi Vinodolski svoj društveni i gospodarski razvoj temelji na načelima održivog razvoja.¹² Održivi razvoj podrazumjeva očuvanje okoliša i održivo korištenje prostora i raspoloživih resursa koje je potrebno očuvati za buduće naraštaje. Zato je potrebno izgraditi kvalitetnu i modernu komunalnu infrastrukturu, osigurati optimalno upravljanje prostorom, očuvati i održivo upravljati bogatom kulturnom i prirodnom baštinom, učinkovito gospodariti otpadom, poticati povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, provoditi programe zaštite i spašavanja i dr.¹³

Daljni razvoj turizma u Novom Vinodolskom u uskoj je vezi s ekološkim stanjem. Razvoj jednoga je nemoguć bez drugoga. Vinodolska dolina bogata je prirodnim ljepotama, bjelogoričnom i crnogoričnom šumom koje obiluju šumskim plodovima, ljekovitim biljem te raznim vrstama divljači, obiluje i kulturno-umjetničkom baštinom. Upravo je zato važno istaknuti, a istovremeno i zaštititi da bi se moglo i u budućnosti uživati u tome.¹⁴

Kako Novi Vinodolski svoj gospodarski i društveni razvoj temelji na visokoj kvaliteti života svih građana, konkurentnom poduzetništvu i održivom turizmu, od iznimne je važnosti osigurati trajnu zaštitu prirodnih resursa kroz provedbu mjera predviđenih ovim prioritetom. Mjere uključuju aktivnosti praćenja stanja u okolišu, sprječavanja onečišćenja okoliša i učinkovito gospodarenje otpadom. Uz zaštitu okoliša važno je upravljati prostorom na održiv način, a posebnu pozornost potrebno je posvetiti prostornom planiranju, upravljanju gradskom imovinom i održavanju javnih površina.¹⁵

¹² Strategija razvoja grada Novog Vinodolskog, <file:///C:/Users/ivona/Downloads/Strategija-razvoja-Grada-Novog-Vinodolskog-2015-2016.pdf> str. 188. (22.8.2019.)

¹³ Ibidem

¹⁴ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004, :op.cit., str. 63.

¹⁵ Strategija razvoja grada Novog Vinodolskog, <file:///C:/Users/ivona/Downloads/Strategija-razvoja-Grada-Novog-Vinodolskog-2015-2016.pdf> str. 191. (22.8.2019.)

3.1. Teorija održivog razvoja turizma

1960-tih godina počeo je veliki val svjetske zabrinutosti za okoliš, probudila se nacionalna svijest o kvaliteti okoliša te se time pomoglo velikom napretku u sprječavanju zagađivanja u Japanu, Sjevernoj Americi i sjeveroistočnoj Europi.

Svjetska komisija za okoliš i razvoj (Bruntland komisija) 1987. godine predstavila je pojam održivog razvoja: „razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih generacija“. Ujedinjeni narodi (UN) glavno su globalno tijelo za kreiranje smjernica održivog razvoja, dok niz međunarodnih dokumenata zaključenih pod okriljem UN-a predstavljaju opći regulatorni okvir za pitanja održivog razvoja.¹⁶

Prema UN (1987.) održivi razvoj predstavlja: „proces promjene u kojem su iskorištavanje resursa, usmjeravanje investicija, orijentacija tehnološkog razvitka i institucionalne promjene usklađene i povećavaju sadašnji i budući potencijal zadovoljavanja ljudskih potreba i težnji“¹⁷

Održivi razvoj je jedan od ključnih elemenata u formuliranju i provođenju razvojnih politika u svijetu. Osnova teorije održivog razvoja je utjecaj ljudskih aktivnosti na okoliš, kao posljedica eksplozivnog rasta stanovništva, jačanja ekonomske aktivnosti čovječanstva, razvoja međunarodne trgovine, te sve većih potreba čovječanstva za energijom i materijalnim dobrima.¹⁸ „Čovjekov razvoj je održiv ako se prirodni eko-sustavi koriste kao resursi rasta proizvodnje i potrošnje, ali se sljedećim generacijama ostavljaju u stanju neumanjene kakvoće i iskoristivosti.“¹⁹ Svoj nastanak turizam temelji na prirodnim i antropogenim resursima stoga je koncept održivog razvoja izuzetno važan.

Svjetska turistička organizacija, UNWTO je u skladu s općim konceptom održivosti, održivi razvoj turizma definirala kao „...onaj koji zadovoljava potrebe današnjih turista i u isto vrijeme štiti prostor i povećava mogućnost održivosti za budućnost, projekt koji upravlja svim resursima na način da poštuje ograničenja ekonomske, socijalne i estetske kompatibilnosti dok zadržava kulturni integritet, esencijalne ekološke procese, bioraznolikost i sustave koji podržavaju život“²⁰ Održivi turizam (engl. sustainable tourism, njem. haltbarer to tourismus) je sposobnost turističke destinacije da ostane u ravnoteži s okruženjem, odnosno sposobnost da ostane konkurentna na tržištu usprkos

¹⁶ Službena stranica ministarstva vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/> (28.8.2019.)

¹⁷ Birkić, D.: op.cit., str. 110.

¹⁸ Ibidem

¹⁹ Jadrešić, Vlatko : Janusovo lice turizma: od masovnog do selektivno – održivog turizma, Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“, Zagreb: Plejada : Zaprešić, 2010. str.180.

²⁰ Padin C.: A sustainable tourism planning model: Components and relationships, European Business Review, Vol. 24 Iss: 6, 2012., str. 510.

pojavi novih i manje posjećenih destinacija, te da privuče podjednako posjetitelje koji se vraćaju i one koji prvi puta dolaze.²¹

Održivi turistički razvoj prema UNWTO (2004:7) treba moći:

1. Osigurati optimalnu upotrebu resursa iz okoliša koji konstituiraju ključne elemente u razvoju turizma, održavajući nužne ekološke procese i pomažući u očuvanju prirodnog nasljeđa i biološke različitosti
2. Poštivati sociokulturnu izvornost (autentičnost) domaćina, očuvati izgrađeno i životna kulturna nasljeđa i tradicionalne vrijednosti te doprinijeti interkulturalnom razumijevanju i toleranciji
3. Omogućiti održive, dugoročne ekonomske aktivnosti osiguravajući pravednu distribuciju socioekonomskih koristi svim zainteresiranim, a uključujući stabilnu zaposlenost, mogućnosti za ostvarivanje dohotka i socijalne usluge domaćoj zajednici te doprinositi ublažavanju siromaštva.²²

Ekonomska, ekološka i sociokulturna načela koja se odnose na aspekte održivog razvoja turizma proizlaze iz gore navedenih zadataka, iz primjene načela se temelji i koncept održivog turističkog razvoja.

3.2. Načela održivog razvoja turizma

Na četiri načela zasnovan je održivi razvoj: ekonomskoj održivosti, ekološkoj održivosti, sociokulturnoj održivosti i tehnološkoj održivosti. Konceptija održivog razvoja često asocira na zaštitu okoliša te se time svodi samo na načelo ekološke održivosti, no nedovoljno je ograničiti ju samo na ekološku dimenziju. Bez sociokulturne, ekonomske i tehnološke održivosti nije moguće stvarno ostvarenje održivog razvoja. Pravnu regulativu potrebno je urediti u nerazvijenim podjednako kao i razvijenim zemljama radi nadzora provođenja odluka i eventualnog kažnjavanja prekršitelja.

3.2.1. Ekonomska održivost

Vodeći se ciljem razvoja blagostanja za sadašnje i buduće naraštaje ekonomska održivost jamči ekonomski efikasan razvoj i upravljanje resursima. Odnosi se na održavanje zaliha kapitala. Potrebno je vrijednost prirodnog kapitala uključiti u gospodarski sustav kako bi se ostvario održiv razvoj.

²¹ Jadrešić, Vlatko: op.cit., str.185.

²² Birkić, D.: op.cit., str. 128. i 129.

Riječ je o razini ekonomske dobiti od neke aktivnosti dovoljne da pokrije troškove posebne mjere u svezi s ublažavanjem utjecaja prisutnosti turista ili da ponudi dovoljan dohodak kao svojevrsnu naknadu za negativne utjecaje turizma na lokalnu zajednicu. Prihvatljivost je postignuta ukoliko je ekonomska profitabilnost dovoljno visoka da nadoknadi štete, ublaži nezadovoljstvo ili spriječi prosvjede.²³

3.2.2. Ekološka održivost

Ekološka održivost ima veliku važnost jer je globalna prijetnja onečišćenje prirode. Zbog težnje za unapređenjem kvalitete života i što bržim ekonomskim razvojem čovječanstvo je zanemarilo prirodu.

Ekološka održivost jamči kompatibilnost razvoja s očuvanjem i održanjem osnovnih ekoloških procesa, biološke raznolikosti i bioloških resursa.²⁴

Turističke destinacije moraju uložiti puno znanja da bi iskoristile ekonomske koristi što ih donosi turizam, a istovremeno zaštitile prirodu od neodgovornih turista.²⁵

3.2.3. Sociokulturna održivost

Sociokulturna održivost odnosi se na sposobnost zajednice, bilo lokalne ili nacionalne, da prihvati nove inpute, u slučaju turizma to su turisti, na kraće ili duže razdoblje te da unatoč tome nastavi funkcionirati bez društvene disharmonije do koje mogu dovesti ti inputi, ukoliko razvoj nije pažljivo planiran. Ukoliko i dođe do disharmonije potrebno je unaprijed ugraditi mehanizme da se ona ublaži na najmanju moguću mjeru.²⁶

Zbog utjecaja turista na okruženje i moguće negativne posljedice na lokalno stanovništvo potrebno je razviti menadžment utjecaja turista (engl. visitor impact management).

3.2.4. Tehnološka održivost

Tehnološka održivost se odnosi na razvoj i primjenu tehnologije u proizvodnji s ciljem ekonomskih učinaka i zaštite okoliša.

Nove tehnologije trebaju pronaći supstitutivna rješenja za korištenje prirodnih (posebno neobnovljivih) resursa, primjenjuju se u postupcima pročišćavanja otpadnih voda,

²³ Bjelica, Aleksandar i ostali: Održivi razvoj turizma, Fakultet za turistički i hotelski menadžment, Opatija, 2005., str. 18.

²⁴ Bjelica, Aleksandar i ostali: op.cit., str. 16.

²⁵ Bjelica, Aleksandar i ostali: op.cit., str. 17.

²⁶ Ibidem

uklanjanja otpada, recikliranja i slično te trebaju biti okrenute čovjeku i boljitku čovječanstva.²⁷

Suvremena tehnologija može biti dio rješenja problema očuvanja okoliša i uspostavljanja održivog razvoja, također mogu pronaći zamjenska rješenja za korištenje prirodnih resursa.

Četiri su vrste inovacija koje privlače turiste kojima je motiv održiva destinacija:

- Pomoću solarne tehnologije sunčeva svjetlost se može koristiti za primjerice grijanje vode, električnu energiju i sl.
- Virtualna stvarnost, koja postaje sve važnija u svijetu turizma, može pomoći doživjeti ekološki osjetljiva područja kao što su npr. koraljni grebeni za koje bi velik broj turista bio štetan.
- Softverska rješenja koja pomažu restoranima u ograničavanju njihovog otpada.
- Električna i hibridna vozila koja su manje štetna na okoliš uspoređujući ih s konvencionalnim vozilima..

Da bi se povećao broj turista i unaprijedila ponuda, u Novom Vinodolskom daljnjem razvoju moraju se respektirati načela održivog turizma (Sustainable tourism), a to su:²⁸

- Pažljivo ophođenje, (odnos) prema prirodi, lijep krajolik, nedirnutu prirodu bez buke;
- Uvažavanje domicilnog stanovništva i njegovih običaja, potreba i želja;
- Izbjegavanje rasipanja i onečišćenja resursa- el. energije, vode, zraka, tla...;
- Očuvanje flore i faune, kulturne baštine;
- Strateško planiranje – dugoročni planski koncept usklađen na lokalnoj regionalnoj i državnoj razini;
- Iskorištavanje gospodarskih prednosti – održivi turizam potiče domaće gospodarske subjekte;
- Uključivanje domicilnog stanovništva – stanovništvo mora biti konzultirano o novim turističkim projektima;
- Savjetovanje i obavještanje stanovništva – domaćem stanovništvu mora se dati mogućnost aktivnog sudjelovanja u planiranju i davanju vlastitih prijedloga u oblikovanju svoga mjesta, jer donošenje odluka isključivo izvana, rezultira otporom domaćeg stanovništva, što je loše za cjelokupnu ponudu;

²⁷ Bjelica, Aleksandar i ostali: : op.cit., str. 19.

²⁸ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004: op.cit., str. 67.

- Obrazovanje turističkih radnika – suradnici svih turističkih subjekata moraju biti informirani i educirani o novim trendovima u turizmu;
- Odgovorni marketing – potpuna i istinita informacija, upoznavanje turista s navikama i običajima destinacije.²⁹

²⁹ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004: op.cit., str. 68.

4. OPĆA OBILJEŽJA GRADA NOVI VINODOLSKI

Ono što je odredilo područje grada Novog Vinodolskog kao izrazito turističko jesu prirodne pogodnosti izražene kroz geografski položaj, klimatske uvjete, bogatstvo šuma, ljepotu krajolika i čistoća mora. Bogata povijest je također jedna od prednosti grada.

4.1. Geografski položaj grada Novog Vinodolskog

Grad Novi Vinodolski smjestio se u Primorsko-goranskoj županiji. Županiju karakterizira otočno, priobalno i goransko područje, razvedena obala sa ukupno 45 otoka, 68 hridi, 11 grebena te šumoviti Gorski kotar. Gradovi na području županije su Bakar, Cres, Crikvenica, Čabar, Vrbovsko, Rijeka, Rab, Opatija, Delnice, Krk, Kastav, Kraljevica, Mali Lošinj i Novi Vinodolski.

Slika 1.: Geografski položaj Primorsko-goranske županije

Izvor: Croatia – Geography, <https://croatiageography.wordpress.com/2018/03/04/otoci-primorsko-goranske-zupanije/> (13.06.2019.)

Grad Novi Vinodolski nalazi se na jugoistočnom dijelu Primorsko-goranske županije ispod obronaka šumovite Kapele, pokraj Vinodolske doline, uz razvedenu obalu Podvelebitskog kanala. Površina grada iznosi 261,33 km², što je oko 7% prostora županije. Naseljen u prethistoriji u podnožju višeg brijega Osap, grad je bogate povijesti. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine broji 5.113 stanovnika u 20 statističkih naselja: Bater, Bile, Breze, Crno, Donji Zagon, Drinak, Gornji Zagon, Jakov polje, Javorje, Klenovnica, Krmpotske vodice, Ledenice, Luka Krmpotska, Novi Vinodolski, Podmelnik, Povile, Ruševo Krmpotsko, Sibirj Krmpotski, Smokvica Krmpotska i Zabukovac.

Slika 2.: Geografski položaj Novog Vinodolskog

Izvor: Gradska knjižnica Rijeka, <https://gkr.hr/O-nama/Za-knjiznicare/Narodne-knjiznice/Narodne-knjiznice-Primorsko-goranske-zupanije> (13.06.2019.)

Svojim geografskim i prostornim položajem, čistim morem, slikovitim i razvedenom obalom, romantičnim horizontima Novi Vinodolski predstavlja turistički fenomen, a samim time i veliki potencijal za jedno ekskluzivno turističko središte.

4.2. Prometna povezanost grada Novog Vinodolskog

Novi Vinodolski stjecište je ceste koja iz Vinodola vodi prema moru, kao i cesta koja kroz područje visokih crnogoričnih šuma Kapele najkraćim putem preko Ogulina povezuje kontinentalna industrijska središta Hrvatske s morem. Jadranska turistička cesta spaja Novi Vinodolski preko Rijeke sa srednjom Europom i njezinim ostalim dijelovima s morskim putem, Novi Vinodolski je povezan s cijelim svijetom.³⁰

³⁰ Turistička zajednica grada Novi Vinodolski, <http://www.tz-novi-vinodolski.hr/hr/polozaj/3/16> (28.8.2019.)

Negativnost je zbunjujuće prometovanje oko središta grada. Prometna signalizacija je vrlo loša zbog čega nastaju velike gužve i zastoji iako je zamišljeno da se obilaznim ulicama zaobiđe strogi centr i izbjegnu gužve.

Udaljenost Novog Vinodolskog do najbliže Zračne luke Rijeka iznosi 30 km, mrežom autoputeva moguće je stići za prosječno sat i pol vožnje i do zračnih luka u Zagrebu (180 km), Ljubljani (160 km) i Trstu (120 km).

4.3. Prirodni resursi grada Novog Vinodolskog

Na mediteranskom podneblju se nalazi Novi Vinodolski. Klima je postojana, blaga mediteranska s 2.400 do 2.500 sunčanih dana u godini. U ljetnim mjesecima prosječna temperatura zraka ne prelazi 29 °C, dok u zimskim mjesecima se kreće oko 10 stupnjeva Celzijusa.

Klimu karakteriziraju vedro, suho i vruće ljeto, te oblačna, kišovita i razmjerno blaga zima sa karakterističnim sustavom vjetrova.³¹

Kakvoća zraka mjerena 2013. godine je ona I. kategorije kvalitete zraka - čist ili neznatno onečišćen zrak, s obzirom na SO₂. Na području Novog Vinodolskog ne postoje veći gospodarski subjekti koji bi bili mogući onečišćivači.

More, plaže, razvedena obala su jedan od važnijih prirodnih resursa grada Novog Vinodolskog sa aspekta turizma jer je to i najčešći motiv dolaska turista na ovo područje.

Idealni mjeseci za kupanje su oni ljetni kada se temperatura mora kreće oko 26°C, u rujnu se temperatura spušta na 18 do 20 stupnjeva.

Flora i fauna za Novi Vinodolski predstavljaju također vrijedne resurse koji dopridonose gospodarskom i društvenom razvoju. Šume zauzimaju 76,7% prostora grada u kojima se nalaze brojne životinjske i biljne vrste od kojih su neke i zaštićene. Na području grada zaštićeno je područje Bijelih i Samarskih stijena proglašeno strogim rezervatom. Taj dio Velike Kapele je 1928./1929. godine proglašen Nacionalnim parkom, a karakteriziraju ga neobični geomorfološki oblici i očuvanost biljnog i životinjskog svijeta.

Na području grada se nalazi i nekoliko lovišta na kojima je prisutna raznovrsna divljač poput medvjeda, jelen, srna, divlja svinja, lisica, zec, fazan itd. Izdvajaju se zaštićene životinjske vrste: divlja mačka, mrki medvjed, ris, vuk, crni daždevnjak, tetrijeb gluhan. Postoje i ugrožene ptičje vrste: mala prutka, planinski ćuk, primorska trepeteljka, suri orao, sova močvarica, lještarka, sova ušara, crna roda, zmijar, kosac, planinski djetlić, crvenoglavi djetlić, sivi sokol, mali ćuk, rusi svračak, škanjac osaš...

³¹ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004 : op.cit., str. 65.

Zaštićene biljne vrste ovoga prostora su velebitska degenija, vitajbelov pakujac, planinčica, božikovina, žuta sirištara, runolist, kockavica, lukovičavi ljiljan, kranjski ljiljan, ljiljan zlatan, širokolisna veprina, vratizelja, vazdazeleni likovac, planinski kotrljan, bijela naglavica, mirisavi vimenjak, modra sasa, tisa. Uz zaštićene vrste u prostoru se nalaze i ugrožene vrste poput orhideje, šumarice, arnike, likovca, karanfila, zončica, kotrljana, sirištare, perunike, ljiljana, lana, jezičnjače, sunovrata, jaglaca, procjepka, čemerike i dr.

Pored navedenih zaštićenih dijelova prirode na prostoru grada Novog Vinodolskog nalaze se sljedeći predloženi zaštićeni dijelovi prirode:

- U kategoriji parka prirode- planina Bjelolasica (obuhvaća samo krajnje sjeverne dijelove područja grada)
- U kategoriji rezervata – Tomišina, Bukova i Vodna Draga (4,99 km²), Padine Velog vrha iznad Tomišine drage (1,06 km²), Kolovratske stijene (1,9 km²)
- U kategoriji zaštićenog krajobraza – Vinodol (5,52 km²), Pleteno (4,03 km²)
- U kategoriji spomenika: špilja Va Zagori (Novi Vinodolski), vrulja u uvali Žrnovnica³²

U blizini grada Novog Vinodolskog se nalaze Nacionalni park Plitvička jezera (120 km), Nacionalni park Risnjak (54 km), Park prirode Učka (65 km).

Vinodol svojim imenom dokazuje iznimnu agrarnu vijednost i vinogradarsku tradiciju, još od antičkih vremena.³³

Prirodne ljepote Novog Vinodolskog moguće je doživjeti na uređenim šetnicama i parkovima, izletištima, biciklističkim stazama, ali i na vidikovcima. Na području Vinodolske općine postoje tri vidikovca: iznad naselja Drivenik - vidikovac „Mahavica“, iznad naselja Grižane/Tribalj- vidikovac „Pridva“, iznad naselja Bribir – vidikovac „Slipica“, te tri na području grada Novi Vinodolski vidikovac „Gradina“, „Sviba“ i „Kuk“.

4.4. Društveni resursi grada Novog Vinodolskog

Ostaci gradine na brdu Osap govore kako je Novi Vinodolski naselje od dalekih prapovijesnih vremena, najstariji tragovi sežu u razdoblje brončanoga doba. Postoje sačuvani tragovi prisustva Rimljana, na obali podignuta je utvrda/naselje Lopar, a na otoku Sveti Marin, od kopna udaljenom oko 200 m, postoji potvrda o postojanju ranokršćanskog

³²Strategija razvoja grada Novog Vinodolskog, <http://www.novi-vinodolski.hr/wp-content/uploads/2017/02/Strategija-razvoja-Grada-Novog-Vinodolskog-2015-2016.pdf> str. 43. i 44. (28.9.2019.)

³³ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004. :op.cit, str. 64.

hrama, na tome mjestu pronađen je i natpis s imenom Jelene, majke rimskog cara Konstantina.

Vinodol je jedna od tri kolijevke Hrvata na istočnoj obali Jadrana, bio je dio hrvatskog kneštva i kraljevstva, također i Hrvatsko - Ugarskog kraljevstva. U 13. st. Vinodol je u posjedu knezova krčkih (Frankopana) za čije vladavine 1288. godine nastaje „Vinodolski zakon“. Taj dokument, pisan na glagoljici, jedan je od najvažnijih kulturnih spomenika hrvatskog naroda te i jedan od važnijih europskih srednjovjekovnih dokumenata.

Gospodarska snaga Novog Vinodolskog opada diobom obitelji Frankopan, prodorom Osmalija (15.st.), negativnom politikom Venecije protiv uskoka i dolaskom izbjeglica i prognanih iz ostalih krajeva. U 16. stoljeću dio je Habsburške Monarhije.

U 19. stoljeću među intelektualcima koji su sudjelovali u ilirskom pokretu i hrvatskom narodnom preporodu ističe se obitelj Mažuranić.

Prvi i Drugi svjetski rat nanjeli su štetu gradu, grad je bio u sustavu Države SHS, Kraljevine SHS, okupiran od strane ondašnje Kraljevine Italije i Velikonjemačkog Reicha, nekolicina Novljana su dali svoje živote za vrijeme Domovinskog rata, ali usprkos svemu tome opet je zaživio kao značajno turističko mjesto.

Zahvaljujući bogatoj povijesti danas grad Novi Vinodolski obiluje zavidnim brojem i značenjem materijalne i nematerijalne kulturne baštine koju ćemo i predstaviti u nastavku.³⁴

Duga je povijest Novog, na što ukazuju vrlo stari spomenici koji vuku korjene iz davnih ilirskih vremena, vremena starih Grka i Rimljana. Mnogo je znanija kulturna prošlost iz frankopanskih vremena. Novi je za mnoge prepoznatljiv upravo po ostacima starog frankopanskog kaštela i pavlinskog samostana, crkvama i starim kućama, osobito staroj gradskoj jezgri. Na tim i drugim opisanim lokalitetima dijelom je sačuvano bogato kulturno naslijeđe. Iz tog starijeg vremena sačuvani su zapisi koji govore o narodnim običajima, načinu života, junačkoj borbi protiv stalnih upada raznih neprijateljskih plemena i vojski. U novije vrijeme Novi uvjerljivo predstavljaju njegovi književnici – pored Strahimira Kranjčevića tu je i niz književnika i umjetnika. Oni su Novom dali njegov kulturni identitet i ono što Novi danas jest na kulturnom planu.³⁵

³⁴Službena stranica Grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog 2015-2020 <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> 50. str. (30.7.2019.)

³⁵ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004.: op.cit, str. 229.

Urbanistička cjelina Novi Vinodolski, Frankopanski kaštel s kulom Kvadrac i gradskim bedemom, Arheološko nalazište Lopar, arheološko nalazište i crkvice Sveti Marin, Crkva Sv. Lucije u Zagorima kod Novog Vinodolskog, ruševni stari grad Ledenice s grobljem i župna crkva sv. Filipa i Jakova s inventarom u Novom Vinodolskom su kulturna dobra upisana u Registar nepokretnih, pokretnih i nematerijalnih dobara Republike Hrvatske.

Evidentirana i dijelom valorizirana kulturna dobra: kapela sv. Trojice, sv. Marija na Ospu, ruševine glagoljaškog pavlinskog samostana, brojne vile, kapela sv. Sebastijana, kapela sv. Mikule, kapela sv. Marka u polju, kapela sv. Ivana na Krasi, kapela sv. Kuzma i Damjana iznad Pavlomira, kuća biskupa Kristofora, ruralni objekt u ulici sv. Trojice, župni dvor, ex hotel San Marino, Kalvarija – crkvice sv. Križa, kuća Mažuranić, Ledenice – župna crkva sv. Stipana, Ledenice – staro groblje, Ledenice – kapela sv. Mihajla, Ledenice – kapela sv. Jurja, Ledenice – župna crkva Majke Božje od Karmela, Zagon – crkva sv. Antuna Padovanskog, Povile – kapela sv. Magdalene, kapele Lenčević, kapela sv. Ilije, kapela sv. Helene, Krmpote – gradina na Vlaškoj peći.³⁶

Od nematerijalnih dobara zaštićene kulturno povijesne baštine bitno je spomenuti Vinodolski zakon (cjelovito sačuvani spomenik običajnog prava na hrvatskom jeziku), I. i II. Novljanski brevijar (hrvatskoglagoljski rukopis iz 15. stoljeća) te Novljanski Mesopust (usmena narodna drama i kola u kojem se pjevaju junačke pjesme u novljanskim narodnim nošnjama).

³⁶ Službena stranica Grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog 2015-2020 <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> 50. str. (30.7.2019.)

5. PRIHVATNI KAPACITETI U TURIZMU

Pojam održivog turističkog razvoja usko je povezan s pojmom prihvatnih kapaciteta u turizmu (engl. carrying capacity) jer i jedan i drugi pojam podrazumijevaju razvoj turizma unutar prihvatljivih granica. Osnovna ideja primjene koncepta održivog turističkog razvoja priobalne destinacije jest spoznaja o tome koliko određeni prostor, priobalna destinacija, može prihvatiti turističkih aktivnosti uz minimalne posljedice za budući rast i razvoj.³⁷

Količina turističke aktivnosti koju prostor priobalne destinacije može ponijeti ovisna je o prirodno-geografskim obilježjima tog istog prostora. U skladu s time treba odrediti prostorna obilježja, odnosno čimbenike koji utječu na prostorna ograničenja ili mogućnosti te prostorne aktivnosti koje se odvijaju u promatranoj priobalnoj destinaciji.³⁸

Prihvatni kapacitet u turizmu je maksimalan broj turističkih korisnika koji simultano posjećuju turističko mjesto u isto vrijeme bez neprihvatljivih poremećaja fizičke, ekonomske i sociokulturne okoline kao i bez neprihvatljivog smanjenja kvalitete zadovoljstva posjetilaca.³⁹

U kontekstu prihvatnih kapaciteta priobalne turističke destinacijenužno je promatrati prihvatne kapacitete plaža iste destinacije.

Plaža je prostor uz more, rijeku ili jezero uređen za kupanje.⁴⁰

Kada je riječ o morskim plažama, riječ je o visokovrijednom, ekološki vrlo osjetljivom, a u većini slučajeva i jedinom atraktivnom turističkom resursu, koji je istovremeno izložen brojnim negativnim utjecajima proizašlim iz turističkih i drugih gospodarskih djelatnosti.⁴¹

Prilikom utvrđivanja prihvatnog kapaciteta osobito je važno što točnije utvrditi stav lokalne zajednice jer su iskustva u svijetu pokazala da lokalna zajednica uglavnom ima dobar osjećaj kakav joj razvoj odgovara te da su konfliktne situacije najčešće nastale tamo gdje su se razvojni koncepti nametali izvana.

³⁷ Birkić, D.: op.cit., str. 162.

³⁸ Birkić, D.: op.cit., str. 163.

³⁹ UNWTO (2011c) Tourism Highlights, Edition 2011, Madrid.

⁴⁰ Anić Vladimir: Rječnik HRVATSKOGA JEZIKA, EUROPRESS HOLDING d.o.o. i NOVI LIBER d.o.o., Zagreb, 2007., str. 363.

⁴¹ Birkić, D., Primužak, A., Rožanković, V.: Uloga i značaj održivog upravljanja plažama u priobalnim turističkim destinacijama, 5. međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Zbornik radova 5. međunarodne konferencije Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Čakovec : Međimursko veleučilište u Čakovcu , Prethodno priopćenje; UDK: 725.753:338.48; ISSN: 2584-7562, Sv.Martin na Muri, Hrvatska, 04.04.-05.04.2018. str. 15

Prostorni kapacitet (broj osoba koje je plaža u mogućnosti fizički prihvatiti) koji može biti izračunat na temelju prostora koji stoji na raspolaganju po kupaču ipak treba uzeti u obzir vrstu plaže kao i turističke aktivnosti koje se odvijaju na samoj plaži i koje se planiraju odvijati. Na temelju različitih aspekata različiti autori definiraju različite prihvatne pragove. Primjerice, neki (Pearce i Kirk, 1986.; Yepes, 1998.; u Da Silva et al., 2004.) smatraju da je najveći tolerirani prihvatni kapacitet (prenapučenost) 3–5m² po osobi. Slično tome, u Španjolskoj se plaže smatraju zasićenima (s rekreacijskog gledišta) kada je prostor raspoloživ za korisnika plaže manji od 4m² (Ariza et al, 2007). Neki drugi (Da Silva, 2007; Baud-Bovy i Lawson, 1998.), ovisno o tipu plaže, definiraju prihvatni kapacitet između 7,5 m² i 30 m².⁴²

Tablica 1. : Plažni standard kopnenih površina po kupaču

KATEGORIJA/KVADRATURA PO OSOBI	OPIS
A - 30 m ²	Vrlo visoki standardi, "de luxe" resorte
B - 20 m ²	Visoki standard („comfort“) za izdvojena turistička naselja/Vrlo visok standard za javne plaže
C - 18 m ²	Srednji standard („medium“) za izdvojena turistička naselja/Vrlo visok standard za javne plaže
D - 15 m ²	Niski standard za izdvojena turistička naselja/Viši standard za javne plaže
E - 10 m ²	Srednji standard za javne plaže
F - 5 m ²	Prihvatljivi minimalni standard za javne plaže
G - 3 m ²	Prevelika gustoća

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije

<https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> str. 153. (4.8.2019.)

Prema sustavu registracije i ocjenjivanja plaže BARE (engl. Bathing area registration and evaluation system) tipovi plaža dijele se na prirodne i uređene plaže. Pod prirodne plaže svrstane su udaljene i ruralne plaže, a pod uređene mjesne, urbane i plaže turističkog kompleksa. U nastavku pojašnjeni su navedeni pojmovi:

⁴² Birkić, D.: op.cit., str. 172.

- Uređena plaža - morem neposredno povezani uređeni kopneni prostor opremljen sanitarnim uređajima, tuševima i kabinama, ograđen s morske strane, te pristupačan svima pod jednakim uvjetima.⁴³
- Prirodna plaža - neuređeni i s morem neposredno povezani kopneni prostor pristupačan svima.⁴⁴
- Udaljene plaže – određene lošom dostupnošću, u blizini ili na rubu ruralnih mjesnih područja, ali nikako urbanih. Do njih se može doći pješice, nikako javnim prijevozom. U takvom području može se naći manji broj kuća za odmor i/ili ugostiteljskih objekata koji rade isključivo u vrijeme ljetne sezone.
- Ruralne plaže – smještene izvan urbanih sredina, mogu se nalaziti unutar naselja. Pristupiti im se može osobnim vozilom, ali ne i javnim prijevozom. U pravilu nemaju uslužnih djelatnosti, mogući poneki kopneni rekreacijski sadržaji ili plažni sadržaji kao što su pedaline, „banane“ ili skijanje na moru. U takvom području moguća je poneka stambena jedinica i trajni društveni sadržaji (crkva, ambulanta, škola..). Zbog očuvane prirode i mira takve plaže su cjenjene od strane korisnika.
- Mjesne plaže – smještene izvan veće urbane sredine, povezane stalnom manjom populacijom i trajnim društvenim sadržajima i ugostiteljskim objektima. Takve plaže mogu se naći u sklopu turističkog naselja i kampa, između urbanih i ruralnih sredina. Razlika između ruralne i mjesne plaže je u uređenosti mjesnih plaža, dok ruralne plaže su pretežito prirodne. Pristup takvim plažama je moguć javnim i osobnim prijevozom.
- Urbane plaže – smještene u urbanom području, uz brojnu populaciju i dobro organizirane uslužne djelatnosti. U blizini takvih plaža moguće je naći i luke nautičkog turizma.
- Plaža turističkog kompleksa – u blizini je smještajnih objekata čiji gosti čine većinu korisnika takve plaže. Održavanje plaže, osiguravanje rekreacijske ponude te usluga plaže obaveza je turističkog naselja. U nekim slučajevima većina tih usluga je besplatna za goste. Takva plaža se koristi u rekreacijske svrhe, ne samo za odmor, kupanje i sunčanje.

⁴³ Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije 2015. godine, <https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> str.7. (10.6.2019)

⁴⁴ Ibidem

U nastavku su izvojeni određeni parametri u cilju procjene stanja turističkog razvoja s aspekta turističkog razvoja prihvatnih kapaciteta promatrane destinacije Novi Vinodolski.

5.1. Stanovništvo

Stanovništvo je značajan čimbenik društvenog i gospodarskog razvitka, kao i korištenja konkretnog prostora. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, socijalni, gospodarski, kulturno-obrazovni i zdravstveni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici.⁴⁵

Lokalno stanovništvo je važna interesna skupina u turističkim destinacijama jer budućnost i razvoj destinacije ovisi o njegovom stvaranju turističkog proizvoda i prihvaćanju ili odbijanju razvoja turizma na području gdje oni obitavaju

U nastavku tablica 2 prikazan je broj i struktura stanovništva Novog Vinodolskog 2001. i 2011. Godine.

Tablica 2. : Popis stanovništva grada Novi Vinodolski 2001. i 2011. godine

DESTINACIJA	UKUPAN BROJ STANOVNIKA		BROJ STANOVNIKA 0–19 GODINA		RADNO SPOSOBNO STANOVNIŠTVO		BROJ STANOVNIKA OD 65 I VIŠE GODINA		PROSJEČNA STAROSNA DOB	
	2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.
Novi Vinodolski	5.282	5.113	1.066	883	3.360	3.453	824	1.039	40,3	44,8

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz : Državni zavod za statistiku,

https://www.dzs.hr/hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_02/h01_01_02_zup08.html
https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup08.html (09.07.2019.)

Iz tablice dva jedan vidljivo je kako se broj stanovnika Novog Vinodolskog od 2001. do 2011. godine smanjio za 169 stanovnika što je rezultat negativnih demografskih trendova s nacionalne razine, a što se odnosi i na porast udjela starijeg stanovništva, smanjenje udjela mlađeg 0-19 godina stanovništva i nedovoljnu ponudu radne snage lokalnog stanovništva. Po pitanju dobne strukture stanovništva na području Novog Vinodolskog kao i na području Republike Hrvatske bilježi se veliki udio starog stanovništva, prosječna starosna dob se 2001. godine povećala u odnosu na 2011. godinu. Prisutni su opadanje broja radno aktivnog stanovništva, niska stopa zaposlenosti i izražene dnevne migracije.

⁴⁵ Josipa Franjić, Održivi razvoj turizma otoka Cresa, Završni rad, Karlovac, 2018; str. 30

Prisutna negativna demografska kretanja moguće je zaustaviti uspostavljanjem održivog turističkog razvoja te poduzimanjem adekvatnih mjera u okviru demografske i ekonomske politike. Ti negativni trendovi nisu povoljni s aspekta razvoja turizma u Novom Vinodolskom i po pitanju radne snage.

5.2. Stambena, turistička i investicijska izgradnja

Stanovanje općenito, a izgradnja stanova posebno, predstavlja važnu sastavnicu socijalnog i gospodarskog razvitka, organizacije i uređenja prostora te podizanja životnog standarda stanovništva. Usmjeravanjem stambene izgradnje djeluje se prvenstveno na politiku naseljavanja, uvjete življenja, rada i rekreacije stanovništva.

Investicije u turizmu u širem smislu definiraju se kao vrednovanje prirodnih i kulturnih resursa te ulaganje materijalnih i financijskih vrijednosti, kao i znanja i ljudskih potencijala u sadašnjosti radi ostvarenja pozitivnih učinaka u budućnosti.⁴⁶

Uspješan razvoj turizma u pojedinoj destinaciji rezultat je dobro usmjerenih investicija.

Zbog prekomjerne izgradnje postoji problem otpadnih voda, prema planu provedbe vodo-komunalnih direktiva Novi Vinodolski i općina Vinodolska zajedno s Crikvenicom imaju rok za izgradnju uređaja za pročišćavanje vode do 2023. godine.

U tablici broj tri prikazana je stambena izgradnja na području Novog Vinodolskog s obzirom na stanove za stalno stanovanje, stanove za odmor i rekreaciju i stanove za iznajmljivanje turistima prema statističkim podacima iz popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. u odnosu na 2001. godinu.

Tablica 3.: Stambena izgradnja na području Novog Vinodolskog 2001. i 2011. godine

NOVI VINODOLSKI	STANOVI ZA STALNO STANOVANJE	STANOVI ZA ODMOR I REKREACIJU	STANOVI ZA IZNAJMLJIVANJE TURISTIMA
2001. godina	5.177 (364.260 m ²)	2.729 (165.431 m ²)	-*
2011. godina	6.922 (488 023 m ²)	3.554 (226.653 m ²)	395 (27.608 m ²)

*ne postoji podatak za tu godinu

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1586.pdf i Stanovi prema načinu korištenja, po gradovima/općinama, popis 2001.

⁴⁶ Bartoluci, M.: Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva, Zagreb, Školska knjiga, 2013., str.

(17.7.2019.)

Iz tablice broj tri vidljivo je kako na području Novog Vinodolskog prevladavaju stanovi za stalno stanovanje, a najmanje je stanova za iznajmljivanje turistima. Broj stanova se povisio u svim navedenim stavkama 2011. u odnosu na 2001. godinu, što se može povezati sa migracijama iz ruralnih područja u ona gradska. Vidljiv je i porast stanova za odmor i rekreaciju (vikendice) koje služe u turističke svrhe. Pojavljuje se veliki problem neregistriranih smještajnih jedinica, „rad na crno“ i sekundarnog rekreacijskog stanovanja koji sa sobom vuče opasnost od trajnog degradiranja prostora. Nekontrolirana i nedovoljno organizirana izgradnja novih objekata, kao i obnova postojećih na neprimjeren način, predstavlja veliku opasnost za prostor uopće, a posebno za područja pogodna za rekreaciju i za razvoj turizma.⁴⁷

Nerazumna gradnja koja se odvija na samoj morskoj obali iscrpljuje i uništava prirodne i antropogene vrijednosti prostora i tako smanjuje ovaj vrijedan turistički resurs u pejzažnom, ekološkom i ekonomskom smislu. Jedan od najagresivnijih oblika negativnog utjecaja turizma na okolinu je izgradnja kuća i apartmana za odmor koja se izrazito povećala.⁴⁸

U nastavku je tablica broj 4 koja prikazuje ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta Novog Vinodolskog i naselja na kojima postoje turistički smještajni kapaciteti 2016. i 2017. godine.

Tablica 4.: Ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta Novog Vinodolskog 2016. i 2017. godine

NASELJE	UKUPAN BROJ TURISTIČKIH SMJEŠTAJNIH KAPACITETA	
	2016.	2017.
Bater	-	2
Breze	6	13
Donji Zagon	3	4
Gornji Zagon	-	1

⁴⁷ Birkić, D.: op.cit., str. 179.

⁴⁸ Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004: op.cit., str. 31.

Klenovnica	932	964
Ledenice	7	6
Luka Krmpotska	2	5
Novi Vinodolski	2 081	2 174
Povile	320	348
Sibinj Krmotski	118	123
Smokvica Krmpotska	44	44
Novi Vinodolski	3 513	3 684

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/SI-1617.pdf, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2016. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/SI-1595.pdf (23.7.2019.)

U tablici broj četiri vidljivo je kako se broj turističkih smještajnih kapaciteta na području Novog Vinodolskog povećao 2017. u odnosu na 2016. godinu. Vidljiv je i rast turističkih smještajnih kapaciteta u gotovo svim u naseljima tog područja, osim u Smokvici Krmpotskoj gdje stagnira, a naselje Gornji Zagon broji 2017. godine jedan turistički smještajni kapacitet kojega u 2016. godini nije bilo.

Sljedeća tablica broj pet prikazuje strukturu turističkih smještajnih kapaciteta Novog Vinodolskog i naselja na kojima postoje smještajni kapaciteti 2017. godine.

Tablica 5.: Struktura turističkih smještajnih kapaciteta Novi Vinodolski 2017. godine

NASELJE	HOTELI I SLIČNI SMJEŠTAJI	ODMARALIŠTA I OBJEKTI ZA KRAĆI ODMOR	KAMPOVI	OSTALI SMJEŠTAJ
Bater	-	2	-	-
Breze	-	13	-	-
Donji Zagon	-	4	-	-
Gornji Zagon	-	1	-	-
Klenovnica	9	301	654	-
Ledenice	-	6	-	-
Luka Krmpotska	-	5	-	-
Novi Vinodolski	327	1 847	-	-
Povile	-	241	107	-

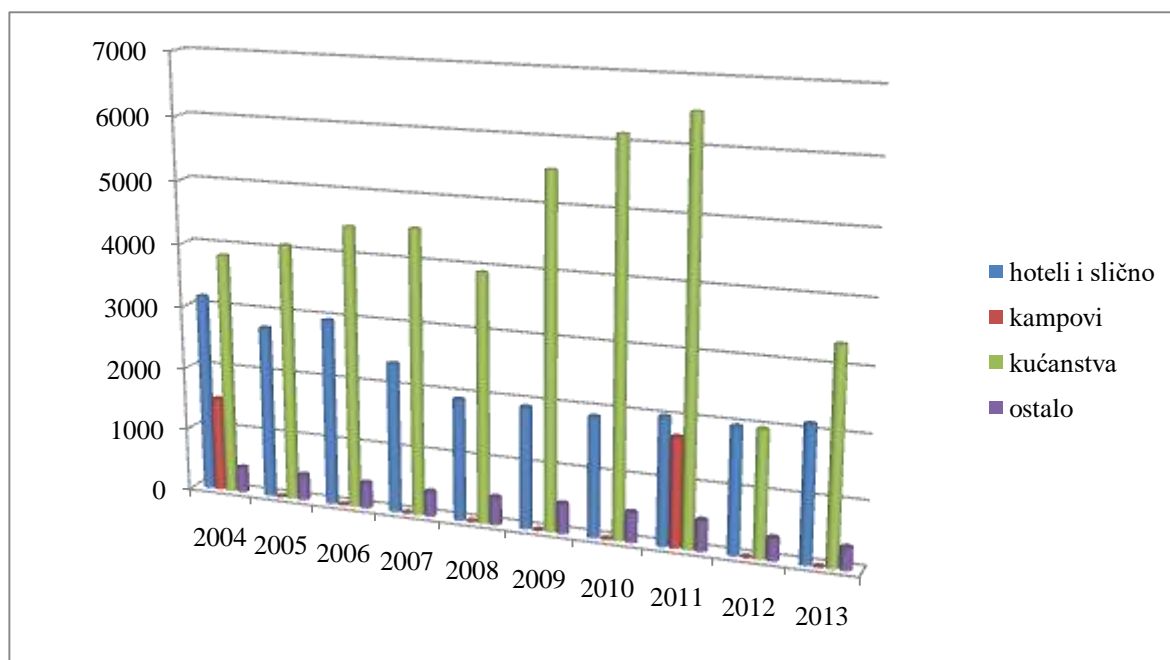
Sibinj Krmotski	-	43	80	-
Smokvica Krmotska	-	44	-	-
Novi Vinodolski	336	2 507	841	-

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/SI-1617.pdf (23.7.2019.)

Kao što je vidljivo iz tablice broj pet na području Novog Vinodolskog 2017. godine prevladavaju odmarališta i objekti za kraći odmor, zatim slijede kampovi te hoteli, a ostalag smještaja na tome području nema.

Grafikon 1.: Struktura smještajnih kapaciteta grada Novog Vinodolskog 2004. – 2013. godine

Izvor: DZS, 2019

U grafikonu broj jedan vidljivo je kako kroz godine prevladava smještaj u kućanstvima (privatni smještaj) što za posljedicu ima dolazak gostiju niže platežne moći i sezonski karakter. Izgradnja takvih smještajnih kapaciteta nije pod nadzorom, ne postoji planski razvoj turizma, turistički rast je loše koordiniran što predstavlja sivu zonu prostornog planiranja čime se potiče neodrživi turistički razvoj. Broj smještaja u kućanstvima iz godine u godinu je rastao, ali od 2012. godine naglo opada i ponovno počinje rasti od 2013. godine. Hotelskog smještaja je znatno manji broj u usporedbi sa smještajem u

kućanstvima ali ga prati, njegov broj je od 2006. do 2008. godine u padu, od kada bilježi ponovni rast. Najmanje u usporedbi sa svim smještajnim kapacitetima kroz sve godine broji smještaj u kampovima, a najveći njegov broj se bilježi 2004. i 2011. godine. Ostali smještajni kapaciteti stagniraju kroz godine. Da je turizam odrednica razvoja područja grada Novog Vinodolskog potvrđuju izgrađeni turističko-ugostiteljski kapaciteti.

Razvoj grada Novog Vinodolskog temelji se na vlastitim razvojnim strategijama i opredjeljenjima, ali i na razvojnim politikama i razvojnim strategijama viših razina na koje se treba oslanjati i osigurati koherentnost.⁴⁹

Također Grad Novi Vinodolski uspješno surađuje na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini sa raznim gradovima, općinama i različitim organizacijama.

U definiranju strateških ciljeva i prioriteta razvoja Grada Novog Vinodolskog koriste se razni strateški dokumenti važni za razvoj kao što su :

- Deklaracija o gospodarenju otpadom,
- Strategija zaštite okoliša Primorsko-goranske županije,
- Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih pomjena,
- Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije, itd.

Na području Novog Vinodolskog postoji niz projekata čija se realizacija predviđa u vremenskom horizontu Strategije razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. – 2029. godine:

- Za Novi Spa Hotel & Resort planira se ulaganje u obnovu i završetak uređenja postojećih objekata i plaže te proširenje hotelskog kapaciteta i izgradnja vila. Moguća je suradnja s velikim europskim turoperatorom;
- Hotel Lišanj je obnovljen i otvoren kao family hotel sa četiri zvjezdice;
- Planira se uređenje objekta San Marino;
- Za obalnu zonu Glavica postoje potencijalni investitori u dva hotelska objekta;
- Planira se prenamjena tvornice Kamensko, Grižane u hostel;
- Planira se uređenje plaža na potezu Novi Spa Hotel & Resort, Obala P. Krešimira IV, gradska plaža u Novom Vinodolskom;
- Osigurano je financiranje plaže Bribirska obala u Novom;

⁴⁹ Službena stranica Grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog 2015-2020 <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/158.str> (30.7.2019.)

- Planirana je izgradnja sportske dvorane u Novom Vinodolskom.

Investicije u infrastrukturu mogu bitno povećati prihvatni kapacitet. Planiranje prihvatnog kapaciteta utječe na održivi turistički razvoj, stoga je bitno promišljeno i sustavno planiranje turističkog razvoja kako bi se rizik od negativnih posljedica sveo na minimum. Postojanje strateškog razmišljanja turističkog razvoja, dugoročnih strateških planova, operativnih planova i programa upravljanja upućuje na održiv razvoj turizma unutar destinacije.

5.3. Turistička kretanja

U nastavku, u tablici broj 6 prikazani su turistički dolasci i noćenja na području Novog Vinodolskog 2016., 2017. i 2018. godine prema podacima iz Državnog zavoda za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2016., 2017. i 2018. godine.

Tablica 6.: Turistički dolasci i noćenja na području Novog Vinodolskog kroz godine

NOVI VINODOLSKI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI
2018.			
Dolasci	104 323	14 415	89 908
Noćenja	601 875	61 128	540 747
2017.			
Dolasci	111 804	14 656	97 148
Noćenja	658 448	64 537	593 911
2016.			
Dolasci	102 012	11 646	90 366
Noćenja	621 195	55 321	565 874

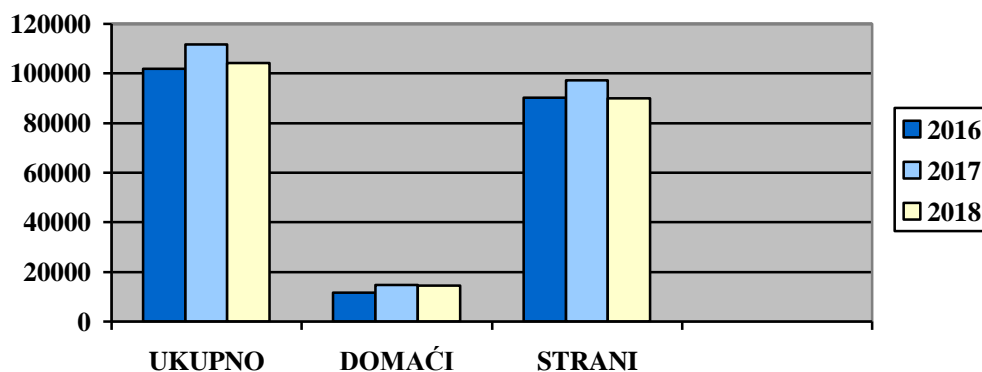
Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2018., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm, Dolasci i noćenja turista 2017., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/04-03-02_01_2017.htm, Dolasci i noćenja turista 2016., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-03-02_01_2016.htm (23.7.2019.)

U tablici broj šest je vidljivo kako na području Novog Vinodolskog dolasci i noćenja se povećavaju 2017. u odnosu na 2016. godinu, 2018. u odnosu na 2017. godinu bilježi se pad broja dolazaka domaćih i stranih turista. 2018. godine vidljiv je pad stranih turista u odnosu na prethodne dvije godine. Prevladava broj stranih turista u dolascima i noćenjima kroz sve tri godine.

Grafikon broj dva u nastavku prikazuje turističke dolaske domaćih i stranih turista te njihov ukupan broj kroz godine.

Grafikon 2.: Turistički dolasci na području Novog Vinodolskog kroz godine

TURISTIČKI DOLASCI

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2018., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm, Dolasci i noćenja turista 2017., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/04-03-02_01_2017.htm, Dolasci i noćenja turista 2016., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-03-02_01_2016.htm (23.7.2019.)

U grafikonu broj dva vidljivo je kako ukupan broj turističkih dolazaka 2017. godine povećao za otprilike 10 posto u odnosu na 2016. godinu, dok se ukupan broj turista 2018. godine smanjio za otprilike 7 posto u odnosu na 2017. godinu.

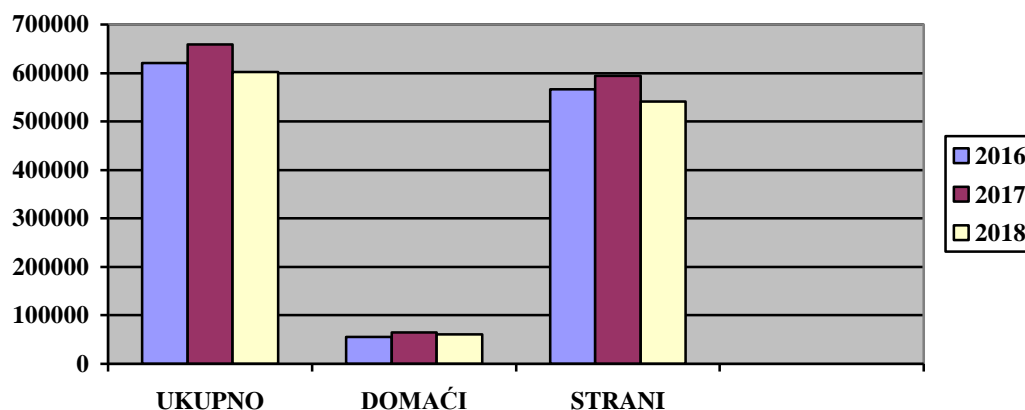
Broj domaćih turističkih dolazaka također je u porastu 2017. godine u odnosu na 2016. ali za otprilike 26 posto, a u 2018. godini bilježi se smanjenje za oko 2 posto.

Strani turistički dolasci su u porastu 2017. godine u odnosu na 2016. i to za oko otprilike 8 posto, dok se 2018. godine bilježi opet pad broj stranih turističkih dolazaka za otprilike isti postotak od 8 posto.

Grafikon broj tri prikazuje broj ostvarenih noćenja domaćih i stranih turista te njihov ukupan broj kroz godine u Novom Vinodolskom.

Grafikon 3.: Turistička noćenja na području Novog Vinodolskog kroz godine

TURISTIČKA NOĆENJA

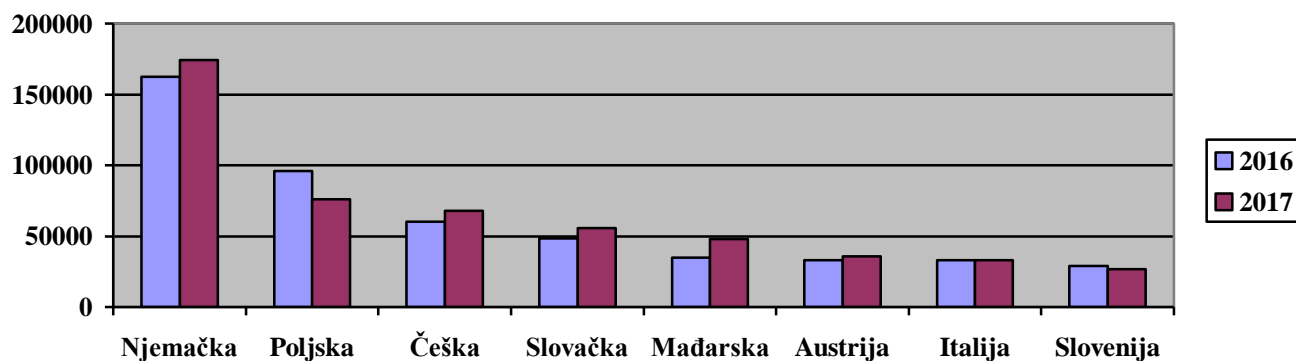
Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2018., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm, Dolasci i noćenja turista 2017., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/04-03-02_01_2017.htm, Dolasci i noćenja turista 2016., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-03-02_01_2016.htm (23.7.2019.)

U grafikonu broj tri je vidljiv rast broja ukupnog broja ostvarenih noćenja za oko 6 posto 2017. godine u odnosu na 2016. godinu, 2018. godine ukupan broj ostvarenih noćenja opada za oko 9 posto u odnosu na 2017. godinu. Iste 2017. godine evidentan je rast broja ostvarenih noćenja domaćih posjetitelja za oko 17 posto u odnosu na 2016. godinu, dok brojka ostvarenih noćenja domaćih posjetitelja opada 2018. godine u odnosu na 2017. godinu za oko 6 posto. Vidljiv je i porast broja ostvarenih noćenja stranih posjetitelja 2017. godine za oko 5 posto u odnosu na 2016. godinu i još jednom pad 2018. godine za oko 10 posto u odnosu na 2017. godinu, što je također ostvarenih manje broja stranih noćenja za 5 posto 2018. godine u odnosu na 2016. godinu.

U nastavku grafikon broj četiri koji prikazuje noćenja prema geografskim tržištima, prikazani su samo oni čiji je udio najveći s obzirom na noćenja kroz 2016. i 2017. godinu.

Grafikon 4.: Noćenja prema geografskim tržištima grada Novog Vinodolskog

NOĆENJA PREMA GEOGRAFSKIM TRŽIŠTIMA

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Državni zavod za statistiku, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/SI-1617.pdf, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2016. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/SI-1595.pdf (23.7.2019.)

Iz grafikona broj četiri je vidljivo da su najučestaliji gosti Novog Vinodolskog Nijemci čiji broj noćenja raste sa 2016. na 2017. godinu, uspoređujući sa podacima iz grafikona broj jedanaest i dvanaest Njemci i dalje stoje na vrhu najvjernijih gostiju, slijede ih Poljaci čiji broj noćenja opada, zatim Česi koji ostvaruju veći broj noćenja 2017. u odnosu na 2016. godinu, slijede ih redom Slovaci, Mađari, Austrijanci, Talijani te Slovenci.

6. UPRAVLJANJE PLAŽAMA NOVI VINODOLSKI

Upravljanje plažama je proces upravljanja plažom, bilo praćenjem, jednostavnim intervencijama, recikliranjem, dohranom, izgradnjom, održavanjem plažnih objekata ili bilo kojom kombinacijom ovih tehnika, na način koji odražava prihvatljiv kompromis s obzirom na raspoloživa sredstva i ciljeve vezane za obalnu zaštitu, zaštitu prirode, kvalitetu življenja i gospodarstvo.⁵⁰

Pitanje upravljanja morskim plažama predstavlja pitanje od javnog interesa, odražava strukturu turističke ponude, te je ujedno i poluga za povećanje atraktivnosti destinacije.⁵¹

⁵⁰ Simm, J. D., Beech, N,W i S.John (1995) A Manual for Beach Management U: Proceedings of Conference on Coastal Managment '95- Putting Policy into Practice. Institution of Civil Engineers, Bournemouth, Tomas Telford, U.K, pp 143-162

⁵¹ Birkić D, Primužak,A., Rožanković; V.: op.cit., str. 15.

Površina grada Novog Vinodolskog iznosi 261,33 km², dužina obale je 21,3 km sa 26 prijavljenih prekrasnih plaža, razvedenom obalom i kristalno čistim morem, što su najčešći motivi dolaska turista u ovu destinaciju.

Javna lokalna uprava grad Novog Vinodolskog naglašava da perspektive grada moraju graditi na turizmu, tvrdi da bez plaža nema turizma i ističe kako turisti jedan od glavnih nedostataka u Novom Vinodolskom smatraju nedostatak plažnih kapaciteta.

Povećan broj dolazaka turista, osobito prilikom organiziranih jednodnevnih dolazaka, te izgradnja marine u Novom Vinodolskom i luke u uvali Muroskva, doveli su do nedostatka plažnog prostora, a budući da je proizvod „sunce i more“ dominantan turistički proizvod kako Hrvatske, tako i Novog Vinodolskog, Grad kontinuirano ulaže u aktivnosti povećanja plažnog prostora.⁵²

U promatranoj destinaciji izražen je sukob oko uređenja plaža između vikendaša koji ne žele plaže većih kapaciteta ispred svojih vikendica i lokalnog stanovništva koji živi od turizma. S ciljem da se ponude kvalitetnije plaže gostima dolazi do sukoba oko izmjene prirodnog ambijenta i stjenovitih plaža i urbanizacija plažnog prostora betoniranjem, nasipavanjem.⁵³

U Primorsko - goranskoj županiji 1986. godine uspostavljen je sustav trajnog praćenja stanja sanitarne kakvoće prioblanog mora za kupanje i rekreaciju. Kriteriji za ocjenjivanje kakvoće mora na plažama, kao i metoda ispitivanja, propisane su Uredbom o standardima kakvoće mora na morskim plažama (NN 33/96.) koja je usklađena s direktivom Europske unije o vodi za kupanje (76/160/EEC). Ispitivanja se provode 10 puta u razdoblju od 01. svibnja do 30. rujna. Ispitivanja obuhvaćaju određivanje fizikalnih, kemijskih i bakterioloških osobina morske vode. Izvori zagađenja i onečišćenja mora s kopna su stanovništvo, gospodarski sadržaji, turizam te pomorski promet i djelatnosti. Ocjene kakvoće mora za kupanje na plažama određuju se na temelju kriterija definiranih Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) i EU direktivom o upravljanju kakvoćom vode za kupanje. (br. 2006/7/EZ).⁵⁴

Mjerenja se provode zbog gore navedenih potencijalnih izvora onečišćenja, između ostalog i radi zaštite zdravlja kupaca.

⁵² Gradonačelnik.hr, <http://www.gradonacelnik.hr/vijesti/novi-vinodolski-900-tisuca-kuna-za-uredenje-plaze-na-bribirskoj-obali> (23.8.2019.)

⁵³ Birkić, D.: op.cit., str. 179.

⁵⁴ Službena stranica Grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja Grada Novog Vinodolskog 2015-2020 <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/> str. 40. (30.7.2019.)

Novi Vinodolski broji 12 mjernih postaja za kakvoću mora na plažama/kupalištima na dužini od 21,3 km obale: Bribirska obala, Kozica, Kupalište kod tobogana, Povile- ispod bungalova na obali, Smokvica, Zagori kupalište – istok, Klenovnica plaža, Kupalište Crveni križ, Povile - iza bungalova, Sibinj, Uvala Novi Vinodolski, Zagori – kupalište zapad. Prema rezultatima mjerenja od 2009. do 2014. godine da se iščitati kako je more bilo na svim mjernim postajama izvrsne kakvoće osim na plaži Povile – iza bungalova 2010., 2012. i 2013. godine. Popis plaža grada Novi Vinodolski na kojima se provodi praćenje kakvoće mora za kupanje 2019. godine: Sibinj Krmpotski, Autokamp Kozica, Smokvica Krmpotska, Klenovica, Povile, Crveni Križ, Hotel Lišanjski, Srce, Bribirska obala, Zagori, Povile ispod bungalova.

6.1. Plaže Novog Vinodolskog

Grad Novi Vinodolski sudjelovao je u izradi dokumenta Regionalnog programa upravljanja plažama Primorsko – goranske županije kojim je obuhvaćeno 26 plaža.⁵⁵

U Regionalnom programu upravljanja plažama, plaže se dijele na prirodne i uređene plaže. Pod prirodne plaže svrstane su udaljene i ruralne plaže, a pod uređene mjesne, urbane i plaže turističkog kompleksa. U poglavlju broj pet, prihvatni kapaciteti u turizmu, pojašnjeni su navedeni pojmovi.

U tablici broj sedam prikazani su plažni resursi grada Novi Vinodolski prema nazivu, statusu, dužini i površini plaža evidentiranih PL/14 obrascima 2014. godine prema Regionalnom programu uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije.

Tablica 7.: Plažni resursi grada Novi Vinodolski prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije

NAZIV PLAŽE	STATUS PLAŽE	DUŽINA PLAŽE (M)	POVRŠINA PLAŽE (M ²)
Plaža kampa Sibinj	Uređena/plaža turističkog kompleksa	70	2.000
Plaža Sibinj	Prirodna/udaljena	100	500

⁵⁵ Obrazac kojeg su popunjavale jedinice lokalne samouprave, prikupljala ga je Primorsko-goranska županija s ciljem identifikacije postojećih i potencijalnih plaža, te stvaranja baze podataka plažnih prostora.

Plaža Smokvica	Uređena/urbana	150	750
Plaža Rt Čardak	Prirodna/udaljena	1500	3.500
Plaža kampa Kozice	Prirodna/uređena/plaža turističkog kompleksa	200	1.000
Plaža Ribarska koliba	Prirodna/ruralna	120	800
Plaža kampa Zidinice	Uređena/plaža turističkog kompleksa	300	3.000
Plaža šetalište kneza Domagoja	Prirodna/ruralna	450	7.500
Plaža pod Lopar (Crveni križ)	Uređena/mjesna	150	2.500
Plaža Grabrova	prirodna	30	350
Plaža na obali Petra Krešimira IV/Plaža Bribirskih obala	Prirodna/ruralna	1130	9.000
Plaža Mali čun	prirodna	170	1.000
Plaža Podbaran	Uređena/mjesna	180	3.000
Plaža Zagori 1	Uređena/plaža turističkog kompleksa	150	1.000
Plaža NT Zagori	Uređena /plaža turističkog kompleksa	450	5.000
Plaža prva dražica/Plaža Klek	Uređena/mjesna	150	1.400
Plaža Pod spomenik	prirodna	140	1.400
Glavna gradska plaža Lišanj	Uređena /mjesna	300	8.700
Plaža Punta Magdalena	Uređena/plaža turističkog kompleksa	400	2.000
Plaža Pod butigun	Prirodna/ruralna	30	200
Plaža Brajda	Prirodna/ruralna	70	700
Plaža Puntica	Uređena/mjesna	200	1.000
Plaža Golubinac	Prirodna/uređena	100	600
Plaža Dugno	Prirodna/ruralna	40	300
Plaža Mala Draga	Prirodna/udaljena	70	650
Plaža Porto Teplo	Prirodna/udaljena	100	200
UKUPNO	26	6750	58050

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije
<https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (4.8.2019.)

Analizirajući tablicu broj sedam može se zaključiti kako 2014. godine na području grada Novi Vinodolski ukupno je 26 plaža koje se protežu na ukupno 6.750 m, a ukupna površina navedenih plaža iznosi 58.050 m².

Tablica 8.: Pregled plaža grada Novog Vinodolskog s obzirom na status i površinu 2014. godine

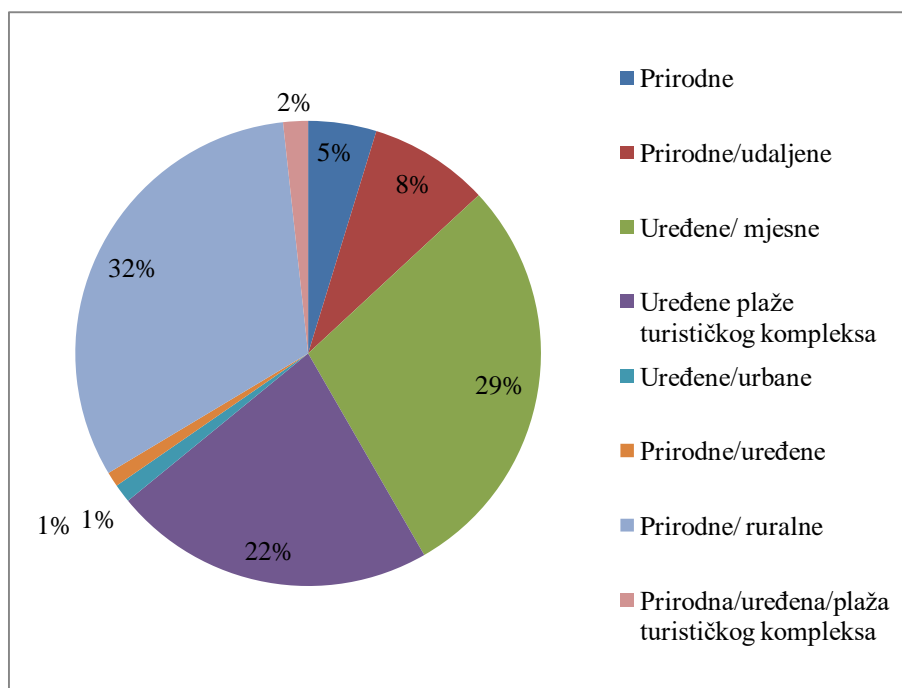
STATUS PLAŽE	BROJ PLAŽA	POVRŠINA PLAŽE (M ²)
Prirodne	3	2.750
Prirodne/udaljene	4	4.850
Uređene/ mjesne	5	16.600
Uređene plaže turističkog kompleksa	5	13.000
Uređene/urbane	1	750
Prirodne/uređene	1	600
Prirodne/ ruralne	6	18.500
Prirodna/uređena/plaža turističkog kompleksa	1	1.000

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije

<https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (4.8.2019.)

Iz tablice broj osam je vidljivo kako na području grada Novog Vinodolskog prevladavaju brojem i površinom prirodne/ruralne plaže kojih je 6 i njihova površina iznosi 18.500 m². Slijede uređene/mjesne plaže sa 16.600 m², dok je prirodnih/uređenih najmanje sa svega 600 m².

Grafikon 5.: Plaže na području grada Novog Vinodolskog s obzirom na status i površinu u postocima 2014. godine

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije <https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (4.8.2019.)

Grafikon broj pet daje pregled udjela pojedinih plaža grada Novog Vinodolskog s obzirom na status i površinu. U najvećem postotku zauzimaju prirode/ruralne plaže 32 posto, uređene/mjesne plaže 29 posto i uređene plaže turističkog kompleksa sa 22 posto. Na tim plažama je i najveća koncentracija kupača. 2014. godine niti jedna od navedenih plaža nije pod koncesijom.

U nastavku slijedi tablica broj devet, SWOT analiza⁵⁶ plaža grada Novi Vinodolski iz kojega će se moći isčitati snage, slabosti, prilike i prijetnje plaža toga područja.

Tablica 9.: SWOT analiza plaža grada Novi Vinodolski

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> -ljepota, specifičnost i raznolikost krajolika -raznolikost prostora (dio je betoniziran, adio šljunčan) -ronilački klub -Mogućnost pristupa plažama za invalide -Raspoloživost ugostiteljskih sadržja -sigurnost na plažama i u moru(spasilačka služba na 	<ul style="list-style-type: none"> -nisu usmjerene plaže ciljnim skupinama -nedostatak autohtone ugostiteljske ponude na plaži -prevelik broj turista na plaži, buka i gužva -nisu usmjerene plaže ciljnim skupinama

⁵⁶ SWOT ANALIZA – metoda kojom se vanjski i unutarnji čimbenici koji utječu na budućnost poduzeća sumiraju .

plaži i plutače u moru) -mjerjenje kakvoće mora (NZZJZ) -bogata vegetacija -pristup plažama asfaltiran -raspoloživa parkirna mjesta -raspoloživost ugositeljskih sadržaja -mogućnost najma ležaljki i suncobrana -plaža u sklopu resorta -blizina bazena -najam bicikla -zadovoljavajući sanitarno- higijenski uvjeti -blizina šetnice	
PRILIKE	PRIJETNJE
-tematiziranje i standardizacija plaže -optimalan upravljački model, strateško upravljanje -diversificirati ponudu prema određenim ciljnim skupinama	-prenapučenost plaže -izostanak integralnog planiranja plaža u odnosu na smještajne kapacitete

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije, <https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (4.8.2019.)

Tablica 10: Vršno opterećenje plažnog prostora grada Novog Vinodolskog

DESTINACIJA	KATEGORIJA	BROJ POTENCIJALNIH KORISNIKA-KUPAČA**	FAKTOR ISTODOBNOSTI	BROJ KUPAČA	UKUPAN BROJ KUPAČA	UKUPNA POVRŠINA PLAŽA(m ²)*	POVRŠINA PLAŽE PO KUPAČU (m ²)
Novi Vinodolski	Stanovništvo	5282	0,3	1585	26793	58050	2,17
	Turisti	36012	0,7	25208			

Izvor: Vlastita obrada, podaci preuzeti iz: Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko - goranske županije, <https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (4.8.2019.)

Tablica broj deset prikazuje vršno opterećenje plažnog prostora grada Novog Vinodolskog čime se prikazuje sa koliko metara kvadratnih plažnog prostora se u destinaciji raspolaže po kupaču. Smatra se kako je najveći tolerantni prihvatni kapacitet (prenapučenost) 3-5 m² po osobi. Prema podacima u tablici možemo zaključiti kako su plaže na području destinacije Novi Vinodolski prenapučene.

6.1.1. Upravljanje plažama Novog Vinodolskog na primjeru plaže na Bribirskoj obali

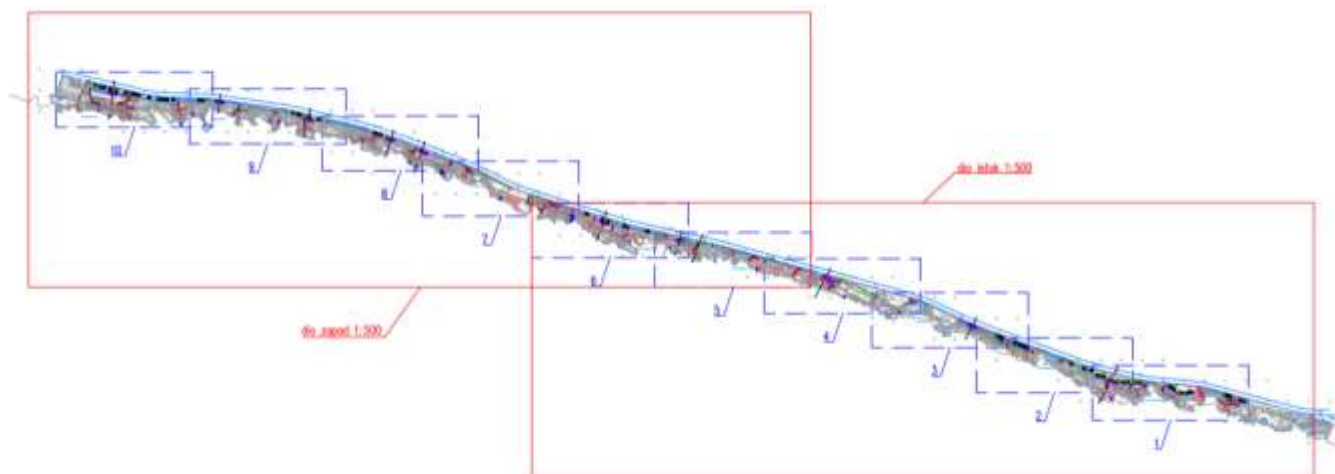
Plaža na obali Petra Krešimira IV ili plaža na Bribirskoj obali popularno je Novljansko kupalište. Prema Regionalnom programu status plaže u naravi i po prostornoj dokumentaciji je prirodna/ruralna, dužina plaže iznosi 1.130 m i njezina površina je 9.000 m². Plaža je planirana važećim dokumentom prostornog uređenja. Tematizacija plaže je romantična

plaža/urbana promenadna plaža, za obitelji s djecom i zabavnim sadržajem za mlade. Specifična po kombinaciji stijena, šljunčanih uvala i formiranih sunčališta između stijena. Privlačna je rekreativcima, opremljena urbanom ali modernom opremom, prilagođena osobama s invaliditetom. Pristup plaži je moguć asfaltiranom cestom ili pješačkom stazom. Od 2009. godine se na plaži Bribirska obala provodi praćenje kakvoće mora za kupanje, rezultati pokazuju kako je more izvrsne kakvoće.

Identificirani problemi na plaži su prevelik broj turista na plaži, prenapučenost, buka i gužva koji se nastoje riješiti realizacijom projekta uređenja plaže i vodeći se načelima održivog razvoja.

Projektni zadatak je u osnovi je povećati površinu sunčališta te poboljšati kvalitetu korištenja promatranog prostora od krajnjih korisnika; kupača, stanovnika Novog Vinodolskog i njihovih gostiju, šetača, sportaša, rekreativaca i sl.

Slika 3.: Nacrt plaže na Bribirskoj obali

Izvor: Davor Šamanić, dipl. ing. arh.: Izvedbeni projekt broj 1416 u cilju uređenja šetališta Petra Krešimira IV u Novom Vinodolskom, k.č.br. 5847/1 i 5847/675 k.o. Novi, Rijeka, lipanj 2014. godine, investitor: grad Novi Vinodolski, projektna tvrtka: DLAN d.o.o. za projektiranje i nadzor, glavni projektant i direktor: Davor Šamanić, dipl. ing. arh

Uz povećanje i poboljšanja završnih obrada postojećih i novoformiranih sunčališta potrebno je povećati broj pristupa u more kao i rekonstruirati postojeće pristupne stepenice i staze kojima se danas prilazi postojećim površinama sunčališta i moru. Potrebno je kreirati površine za poboljšanje pružanja usluga kupačima realizacijom novih tuševa i prostora za presvlačenje.

Temeljem Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 151/05) potrebno je pristup sunčalištima i moru omogućiti osobama koje pripadaju u te skupine.

U cilju implementacije i povećanja dana korištenja izvan sezone kupanja planira se urediti dio šetališta i odmorišta u funkciji vidikovaca ugradnjom urbane opreme i uređaja; klupica, stolova, koševa za prikupljanje otpada, koševa za prikupljanje fekalija kućnih ljubimaca, i sl. Namjera je Investitora taj dio grada urbano i funkcionalno oplemeniti kako bi se stvorila veća ugoda korištenja i povećao broj dana godišnjeg korištenja.

Slika 4.: Pogled na plažu

Slika 5.: Uređeni prilaz sunčalištima i moru

Izvor: Službena stranica grada Novog Vinodolskog, http://www.tz-novi-vinodolski.hr/hr/bribirska_obala_urbana_promenadna_plaza/689/29 (1.9.2019.)

Neposrednom provedbom Prostornog plana uređenja Grada Novi Vinodolski omogućena je rekonstrukcija i održavanje postojećih uređenih plaža unutar izgrađenih građevinskih područja naselja i unutar izgrađenih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja ugostiteljsko-turističke namjene kroz sljedeće zahvate u prostoru; realizacija infrastrukturnih sadržaja kao što su rampe i liftovi za prilaz moru osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, otvoreni tuševi, kabine i sanitarni uređaji, postavljanje urbane opreme (koševi za prikupljanje otpada, klupe i sl.), dohranjivanje žala i drugo.

Urbanističkim planom uređenja naselja Novi Vinodolski predmetno se područje nalazi unutar zone kupališta, uređena plaža i prirodna plaža. Unutar zone obuhvata izvedbenog projekta moguće je izvršiti sljedeće;

- dohranjivanje žala,
- izgradnja rampe za pristup moru osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti,
- uređenje vidikovaca – terasa zbog visinske razlike terena izvode se podzidi koji se grade kaskadno kao kameni zid s visinom zida do 1,50m i horizontalnim pomakom od 1,50m te postavom drvene sjenice/pergole,
- gradnja stepenica do mora kao i rekonstrukcije postojećih stepenica, o izvedba ograda i rukohvata uz pojedine denivalacije i stubišta,
- rekonstrukcija podnih površina platoa-terasa izvedbom novog kameno-betonskog sloja,
- uređenje postojećih sunčališta kao i izvedba novih deniveliranih između stijena do 4m2 prirodnim materijalom, kamenom debljine 3,0cm do 5,0cm,
- postavljanje montažnih građevina na površinu pripadajućeg akvatorija tipa sunčališta dimenzija do 200m²,
- sadnja visoke vegetacije radi natkrivanja kupališnog prostora (primorski hrast, črnika, lovor stablašica, lovor, grm, maslina, ...),
- hortikulturno uređenje vidikovaca i staza uz šetalište,
- postavljanje komunalne infrastrukture i urbane opreme (prenosivi sanitarni čvor, prenosivi sanitarni čvor za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, tuš kabine, tuševi dvostruki i jednostruki, koš za prikupljanje otpada, koš za otpad za kućne ljubimce, parkovne klupe, putokazi, ...)

Slika 6.: Uređeno igralište za djecu

Slika 7.: Pametna klupa

Izvor: Službena stranica grada Novog Vinodolskog, http://www.tz-novi-vinodolski.hr/hr/bribirska_obala_urbana_promenadna_plaza/689/29 (1.9.2019.)

U razdoblju od 2014. do 2018. godine četiri faze uređenja plaže su realizirane, od zapada prema istoku, uređene su sunčališne površine i odmorišta korištenjem prirodnih materijala. Plaža je opremljena touch screen info terminalom, pametnim klupama s mogućnošću pametnog punjenja i besplatnim internetom, liftom i rampom za invalide, parkom za vježbanje, igralištem za djecu, komunalnom opremom, dva sanitarna čvora s odvojenim ulazom za žene, muškarce i invalide, tuševima, ležaljka i suncobranima. Za potrebe korisnika na plaži se nalaze barovi, kafići, restorani i pekarna.

Slika 8.: Touch screen info terminal

Slika 9.: Prostor za presvlačenje

Izvor: Službena stranica grada Novog Vinodolskog, http://www.tz-novi-vinodolski.hr/hr/bribirska_obala_urbana_promenadna_plaza/689/29 (1.9.2019.)

Uz postojeću kolnu komunikaciju gradi se nova pješačka gdje se komunikacija omogućuje samo pješacima. Uz graničnu liniju između kolne i pješačke komunikacije planira se postava stupića koji onemogućuju parkiranje vozila koja danas onemogućuju nesmetan i siguran prolaz pješacima. S pješačke šetnice rekonstruiraju se ili se grade nove stube koje vode do odmorišta s tuševima i presvlačilištima, staza kojima se pristupa sunčalištima, samim sunčalištima bilo da se završno obrađuju postojeća ili se realiziraju nova odnosno konačno pristupima u more. Sve navedene površine završno se obrađuju kamenim opločenjem ili alternativni ekonomičnijom inačicom keramikom. Postojeći betonski platoi sunčališta se završno oblažu kamenom ili keramikom dok se nova sunčališta izvode betoniranjem postojećih stijenskih kaverni ili pokosa. Rekonstruiraju se postojeći pristupi te se izvode novi pristupi na projektom predviđenim pozicijama. Obostrano se dodaju inox rukohvati za lakši ulaz/izlaz iz mora. Na upuštenim platoima, izvode se platoi u funkciji

odmorišta s tuševima, presvlačilištima, klupama i hortikulturom. Uz pješačku šetnicu dodaju se klupe, stolovi, koševi za prikupljanje otpada, koševi za prikupljanje otpada od kućnih ljubimaca, roto spot panoi, od strane lokalne samouprave odabrane skulpture koje mogu pomoći u prezentaciji grada Novog Vinodolskog, i dr.

Taj prostor treba implementirati sadnjom visokih stablašica kako bi se stvorio prostor hlada i dodatne ugone i relaxa u ljetnim mjesecima. Također u ostalim periodima godine prostor odmorišta s vidikovcima treba pružiti ugodu boravka šetačima, rekreativcima, stanovnicima Novog Vinodolskog i njihovim gostima te svojim izgledom i ponudom privući sve veći broj posjetitelja.

Zaštitom okoliša osigurava se cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet održivog razvoja. Mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš obuhvaćaju skup aktivnosti usmjerenih na očuvanje okoliša u naslijeđenom, odnosno prvotnom ili pak neznatno promijenjenom stanju. Nepovoljni utjecaj na okoliš na području obuhvata projekta potrebno je mjerama zaštite propisanim Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/13, NN 153/13), i drugim propisima svesti na najmanju moguću razinu. Projektom se određuju kriteriji zaštite okoliša koji obuhvaćaju zaštitu okoliša i mjere posebne zaštite.

7. ZAKLJUČAK

Turizam je sve zastupljenija aktivnost u svijetu o čemu nam govore brojke i njegov utjecaj na okoliš, gospodarstvo i sociokulturne interakcije. Razvoj Novog Vinodolskog već je 140 godina vezan uz razvoj turizma te je važno da njegov razvoj bude dugoročno održiv.

Prednosti Novog Vinodolskog su u posebnom geografskom položaju, bogatoj povijesti, očuvanim kulturnim dobrima, onim materijalnim i nematerijalnim, mediteranskoj klimi i mnogim netaknutim prirodnim resursima.

Da je turizam bio odrednica razvoja područja grada Novog Vinodolskog potvrđuju izgrađeni turističko-ugostiteljski kapaciteti, porast broja smještajnih kapaciteta, porast broja ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja domaćih i stranih turista kroz godine, što se prikazalo istraživanjima u ovome radu.

Usprkos svim ljepotama postoje problemi koje turizam ostavlja za sobom i na području grada Novog Vinodolskog. Razvojem turizma i njegovim utjecajem na toj destinaciji grad se susreće sa nizom problema koji utječu na kvalitetu života lokalnog stanovništva kao i na kvalitetu i kvantitetu prirodnih i kulturnih resursa. Prisutan je masovni turizam sezonskog karaktera koji za sobom povlači brojne probleme poput prostorne zasićenosti (prenapučenosti) plažnih prostora, čije rješavanje leži u primjeni koncepta održivog razvoja turizma. Prisutne su gužve na prometnicama u vrijeme turističke sezone, sukobi lokalnog stanovništva zbog različitog interesa, pojavljivanje „divljih“ odlagališta itd. Uz negativne utjecaje rasta i razvoja turizma na grad Novi Vinodolski, tu su i oni pozitivni koji se očituju u vidu rasta ostvarenih broja dolazaka i noćenja, zapošljavanje domicilnog stanovništva u turizmu, lokalni poljoprivredni proizvođači plasiraju svoje proizvode u vrijeme sezone (vinarije, stočari, pčelari, itd.), prisutnost investicija u turizam na području grada Novog Vinodolskog, uviđa se važnost kulture zbog čega se obnavlja kulturna i spomenička baština na području grada, nastoji se očuvati prostor itd.

Srž turističkog proizvoda Novog Vinodolskog predstavljaju plaže, koje su ekološki veoma osjetljive i najčešći su motiv dolaska turista na ovo područje. Identificirane probleme nastale utjecajem turizma, kao što su buka, prenapučenost prostora i zagađenje okoliša, na plaži na Bribirskoj obali nastoji se riješiti realizacijom projekta uređenja plaže i vodeći se načelima održivog razvoja. Izvedbenim projektom glavnog projektanta i direktora Davora Šamanića, dipl. ing. arh. u cilju uređenja šetališta Petra Krešimira IV u Novom plaža dobiva svoju temu i ciljanu skupinu koja joj pripada, određuju se mjere sprječavanja negativnog utjecaja na okoliš i postiže se veći plažni standard.

POPIS KORIŠTENE LITERATURE

Knjige, disertacije i radovi:

1. Anić Vladimir: Rječnik HRVATSKOGA JEZIKA, EUROPRESS HOLDING d.o.o. i NOVI LIBER d.o.o., Zagreb, 2007.
2. Bartoluci, M.: Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva, Zagreb, Školska knjiga, 2013.
3. Bilen, Miljenko: Turizam i okoliš, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2016.
4. Birkić, D., Primužak, A., Rožanković, V.: Uloga i značaj održivog upravljanja plažama u priobalnim turističkim destinacijama, 5. međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Zbornik radova 5. međunarodne konferencije Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Čakovec : Međimursko veleučilište u Čakovcu , Prethodno priopćenje; UDK: 725.753:338.48; ISSN: 2584-7562, Sv. Martin na Muri, Hrvatska, 04.04.-05.04.2018.
5. Birkić, D.: Održivi turistički razvoj priobalne destinacije, doktorska disertacija, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016.
6. Bjelica, Aleksandar i ostali: Održivi razvoj turizma, Fakultet za turistički i hotelski menadžment, Opatija, 2005.
7. Grupa autora: Vinodolski zbornik 9/2004, Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić, Crikvenica, 2004.
8. Grupa autora: Vinodolski zbornik 15/2014, Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić, Crikvenica, 2014.
9. Herman Kahn, William Brown i Leon Martel: Sljedećih 200 godina, Stvarnost, Zagreb, 1976.
10. Jadrešić, Vlatko : Janusovo lice turizma: od masovnog do selektivno – održivog turizma, Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“, Zagreb: Plejada : Zaprešić, 2010.
11. Kovačević, Ana: Suvremene tehnologije u održivom turizmu, diplomski rad, Split, Sveučilište u Splitu, 2017.
12. Musić, Josip: Investicije u turizmu Republike Hrvatske, završni rad, Split, Sveučilište u Splitu, 2017.
13. Padin C.: A sustainable tourism planning model: Components and relationships, European Business Review, Vol. 24 Iss: 6, 2012.

14. Rudan, Elena : Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma destinacije, pregledni rad, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija, Tranzicija Vol. 14, No. 29, 2012.
15. Simm, J. D., Beech, N,W i S.John (1995) A Manual for Beach Management U: Proceedings of Conference on Coastal Managment '95- Putting Policy into Practice. Institution of Civil Engineers , Bournemouth, Tomas Telford, U.K, pp 143-162
16. Sunara, Živana; Jeličić, Sandra; Petrović, Martina : Održivi turizam kao konkurentna prednost Republike Hrvatske, stručni rad, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, Vol. 4, No. 1, 2013.

Izvedbeni projekt:

1. Davor Šamanić, dipl. ing. arh.: Izvedbeni projekt broj 1416 u cilju uređenja šetališta Petra Krešimira IV u Novom Vinodolskom, k.č.br. 5847/1 i 5847/675 k.o. Novi, Rijeka, lipanj 2014. godine, investitor: grad Novi Vinodolski, projektna tvrtka: DLAN d.o.o. za projektiranje i nadzor, glavni projektant i direktor: Davor Šamanić, dipl. ing. arh

Internet izvori:

1. Apartmani Magnolija, <http://apartmanimagnolija.com/about-us.php> (28.9.2019.)
2. Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2016., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/04-03-02_01_2016.htm (23.7.2019.)
3. Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2017., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/04-03-02_01_2017.htm(23.7.2019.)
4. Državni zavod za statistiku, Dolasci i noćenja turista 2018., https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/04-03-02_01_2018.htm(23.7.2019.)
5. Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001. https://www.dzs.hr/hrv/censuses/Census2001/Popis/H01_01_02/h01_01_02_zup08.html (12.6.2019)
6. Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_03/h01_01_03_zup08.html (12.6.2019)

7. Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1586.pdf (17.7.2019.)
8. Državni zavod za statistiku, Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/SI-1617.pdf (23.7.2019.)
9. Gradonačelnik.hr, <http://www.gradonacelnik.hr/vijesti/novi-vinodolski-900-tisuca-kuna-za-uredjenje-plaze-na-bribirskoj-obali> (23.8.2019.)
10. Hrčak, portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa, Brunsko, Zagorka: Stručni rad, Turistička motivacija <https://hrcak.srce.hr/209280> (30.7.2019.)
11. Hrvatska enciklopedija <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62763>
(01.06.2019.)
12. Novi list, http://novilist.hr/Vijesti/Regija/node_1589/Betoniranjem-stijena-obalace-izgubiti-cari (22.8.2019.)
13. Novi list, http://www.novilist.hr/index.php/Vijesti/Regija/node_1589/Rampa-lift-besplatni-internet-sprave-za-fitness-Nastavlja-se-uredjenje-plaza-u-Novom-Vinodolskom?meta_refresh=true (23.8.2019.)
14. Prijedlog odluke o određivanju morskih plaža na području Primorsko-goranske županije na kojima će se provoditi određivanje kakvoće mora za kupanje u 2019. godini, https://www2.pgz.hr/pozivi_skupstina/17-21/019/TOCKA17.pdf
(3.8.2019.)
15. Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije 2015. godine
<https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2018/03-Regionalni-program-uredjenja-i-upravljanja-morskim-plazama-PGZ.pdf> (10.6.2019)
16. Rezerviraj.hr <http://www.rezerviraj.hr/crkve/41707-crkva-na-otoku-sveti-marin-novi-vinodolski.html> (10.6.2019)
17. Službena stranica grada Novi Vinodolski <https://www.novi-vinodolski.hr/>
(09.06.2019.)
18. Službena stranica grada Novi Vinodolski, <https://www.novi-vinodolski.hr/2014/05/19/izgradnje-uredaja-za-prociscavanje-otpadnih-voda/>
(17.7.2019.)
19. Službena stranica grada Novi Vinodolski, Strategija razvoja grada Novi Vinodolski 2015.-2020. godine <https://www.novi-vinodolski.hr/category/root/grad/osnovnidokumenti/strategija-razvoja-grada/>
(09.06.2019.)

20. Službena stranica Hrvatske turističke zajednice <https://croatia.hr/hr-HR/Odredista/Smjestaj/Mjesto/Novi-Vinodolski/Sobe-i-apartmani?ZHNCmzQOLGx0XDc%3d> (21.7.2019.)
21. Službena stranica Hrvatske turističke zajednice, <https://croatia.hr/hr-HR/dozivljaji/plaze/plaza-bribirska-obala> (23.8.2019.)
22. Službena stranica ministarstva vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/> (28.8.2019.)
23. Službena stranica Turističke zajednice Novi Vinodolski <http://www.tz-novi-vinodolski.hr/> (09.06.2019.)
24. Službena stranica Turističke zajednice Novi Vinodolski, Strategija razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. – 2029. http://www.tz-novi-vinodolski.hr/upload/Strategija%20razvoja%20turizma_Konacni%20izvjestaj_1.pdf (17.7.2019.)
25. Službene novine Primorsko-goranske županije, plan upravljanja pomorskim dobrom 2018. godine <http://www.sn.pgz.hr/default.asp?Link=odluke&id=36774> (10.6.2019)
26. Stanovi prema načinu korištenja, po gradovima/općinama, popis 2001. https://www.dzs.hr/hrv/censuses/Census2001/Popis/H03_01_01/H03_01_01_zup08.html (17.7.2019.)
27. Turizam u brojkama 2016., https://htz.hr/sites/default/files/2017-06/Turizam_u_brojkama_HR_%202016.pdf (27.8.2019.)
28. Turizam u brojkama 2017., https://www.htz.hr/sites/default/files/2018-08/HTZ%20TUB%20HR_%202017%20FINAL.pdf (27.8.2019.)
29. Turizam u brojkama 2018., https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/190614_HTZ%20TUB_2018_hrv.pdf (27.8.2019.)
30. Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2016. https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/SI-1595.pdf (23.7.2019.)
31. UNWTO (2011c) Tourism Highlights, Edition 2011, Madrid. <http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights11enhr.pdf> (12.6.2019)
32. Urbanistički plan uređenja naselja Novi Vinodolski 2009, <http://www.novi-vinodolski.hr/wp-content/uploads/2012/05/OBRAZLOZENJE.pdf> (28.9.2019.)

POPIS ILUSTRACIJA

Popis tablica:

Tablica 1.: Plažni standard kopnenih površina po kupaču	27
Tablica 2.: Popis stanovništva grada Novi Vinodolski 2001. i 2011. godine	29
Tablica 3.: Stambena izgradnja na području Novog Vinodolskog 2001. i 2011. godine	30
Tablica 4.: Ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta Novog Vinodolskog 2016. i 2017. godine	31
Tablica 5.: Struktura turističkih smještajnih kapaciteta Novi Vinodolski 2017. godine.....	32
Tablica 6.: Turistički dolasci i noćenja na području Novog Vinodolskog kroz godine	36
Tablica 7.: Plažni resursi grada Novi Vinodolski prema dostavljenim PL/14 obrascima 2014. godine.	41
Tablica 8.: Pregled plaža grada Novog Vinodolskog s obzirom na status i površinu 2014. godine	43
Tablica 9.: SWOT analiza plaža grada Novi Vinodolski	44
Tablica 10.: Vršno opterećenje plažnog prostora grada Novog Vinodolskog.....	45

Popis grafikona:

Grafikon 1. Struktura smještajnih kapaciteta grada Novog Vinodolskog 2004. – 2013. godine	33
Grafikon 2. Turistički dolasci na području Novog Vinodolskog kroz godine	36
Grafikon 3. Turistička noćenja na području Novog Vinodolskog kroz godine.....	37
Grafikon 4. Noćenja prema geografskim tržištima grada Novog Vinodolskog.....	38
Grafikon 5. Plaže na području grada Novog Vinodolskog s obzirom na status i površinu u postocima 2014. godine.....	39

Popis slika:

Slika 1. Geografski položaj Promorsko-goranske županije.....	20
Slika 2. Geografski položaj Novog Vinodolskog.....	21
Slika 3. Nacrt plaže na Bribirskoj obali.....	46
Slika 4. Pogled na plažu	47
Slika 5. Uređeni prilaz sunčalištima i moru	47
Slika 6. Uređeno igralište za djecu	48
Slika 7. Pametna klupa	48
Slika 8. Touch screen info terminal.....	49
Slika 9. Prostor za presvlačenje	49